

Rekenkamercommissie Coevorden

Verloren Ambitie

Geprivatiseerde sportaccommodaties
in de praktijk: Eindrapport

gemeente

COEVORDEN

Rekenkamercommissie Coevorden

- W.A.M. ten Hove, voorzitter
- drs. A.A. Gross, plaatsvervangend voorzitter
- drs. Th.N.J. van Rijmenam
- G.A. Zoons
- H. Nijmeijer

Ambtelijke ondersteuning rekenkamercommissie:

- drs. F.A.C. Lucassen
- drs. C.H. Horstmeier

Opstellers rapport

- drs. H. Tjalma - den Oudsten (SGBO)
- drs. M.P.C. van den Burg (SGBO)
- drs. C.H. Horstmeier

Contactgegevens:

Gemeente Coevorden

Rekenkamercommissie

Postbus 2

7740 AA Coevorden

T (0524) 598 724 / 598 633

E rekenkamer@coevorden.nl

I www.coevorden.nl/rekenkamer

Coevorden, februari 2009

INHOUDSOPGAVE	1	De vraagstelling	3
	2	De onderzoeksvragen beantwoord	5
	2.1	De opzet van dit hoofdstuk	5
	2.2	Aspecten van doelmatigheid en doeltreffendheid	5
	2.2.1	De onderzoeksvragen	5
	2.2.2	Overige bevindingen en toelichting op de financiële systematiek	12
	2.3	Risico's en ontwikkelingen	15
	2.3.1	Onderzoeksvragen	15
	2.3.2	Overige bevindingen risico's en ontwikkelingen	17
	2.4	Sturing	18
	2.4.1	De onderzoeksvragen	18
	3	Gemeentelijke sportnota 2009-2013	19
	4	Conclusies en aanbevelingen	20
	4.1	Conclusies	20
	4.2	Aanbevelingen, gericht aan het college	23
	5	Bestuurlijk wederhoor	24
	6	Nawoord Rekenkamercommissie	26
		Bijlage 1 Geïnterviewde personen	27
		Bijlage 2 Deelnemers rondetafelgesprekken	28
		Bijlage 3 Uitgaven per sportaccommodatie (jaarrekening)	29
		Bijlage 4 Uitkomsten enquête	32
		Bijlage 5 Normenkader sportaccommodaties	44

Bijlage 6 Tussenrapport fase 1 (inventarisatie): Privatisering van sportaccommodaties	46
1 De vraagstelling	47
2 Uitgangspunten en doelstellingen van beleid	49
2.1 Sportbeleid sinds 1998	49
2.2 Ander relevant beleid en trends	53
2.3 Samenvattend	55
3 De feitelijke situatie	56
3.1 Privatiseringen sinds 1998	56
3.1.1 Coevorder Tennisclub CTC	56
3.1.2 Bosbad Noord-Sleen	57
3.1.3 Overige wijzigingen	57
3.2 De omgang met geprivatiseerde accommodaties	58
4 De onderzoeksvragen beantwoord	62
4.1 De onderzoeksvragen	62
Overzicht gemeentelijke, geprivatiseerde en geheel private sportaccommodaties	64

1 De vraagstelling

In de gemeente Coevorden doet zich de situatie voor dat een deel van de sportaccommodaties is geprivatiseerd en een ongeveer even groot deel in gemeentelijk eigendom en beheer is. De formele lijn, die de gemeente in documenten heeft vastgelegd, is dat er in de toekomst verder gegaan zal worden met de privatisering van accommodaties.

De rekenkamercommissie heeft van verschillende raadsfracties het voorstel gekregen onderzoek te doen naar de privatisering van sportaccommodaties. Uit de eerste fase van dit onderzoek is gebleken dat er sinds 1998 slechts twee privatiseringen hebben plaatsgevonden.

De centrale onderzoeksvraag voor zowel de eerste als de huidige tweede fase luidt:

Wat is de doelmatigheid en doeltreffendheid van het beleid en beheer voor de geprivatiseerde sportaccommodaties?

Deze vraagstelling is door de rekenkamercommissie in twee fases uitgevoerd:

Fase 1: Inventarisatie

In de Tussenrapportage 1^e fase heeft de rekenkamercommissie geconstateerd dat er sinds de herindeling van 1998 weinig sportaccommodaties geprivatiseerd zijn: er hebben zich twee privatiseringen voorgedaan en twee situaties zijn geformaliseerd. Verder bleek zich een veelheid aan arrangementen tussen gemeente en sportclubs voor te doen.

Geconstateerd werd dat nu als beleid geldt dat privatisering gewenst is, waarbij het initiatief vanuit de verenigingen zelf moet komen. Het college wil een onderzoek gaan doen dat duidelijkheid moet geven over de vraag of de weg van privatisering verder moet worden bewandeld. Intussen heeft de gemeente in de meerjarenbegroting 2008-2013 wel een bedrag ingeboekt van €75.000 per jaar als besparingsmogelijkheid doordat de sportvelden verder worden geprivatiseerd.

Fase 2: Onderzoek naar de praktijk van geprivatiseerde accommodaties

Om de centrale onderzoeksvraag te kunnen beantwoorden is ook een onderzoek nodig naar de praktijk. Wat hebben geprivatiseerde accommodaties uiteindelijk gekost, is er daarbij sprake van een verschil met niet-geprivatiseerde accommodaties en wat zijn de risico's die de gemeente loopt bij het al dan niet overgaan tot privatisering?

Dat betekent dat in deze fase de volgende onderzoeksvragen aan de orde zullen komen:

Aspecten van doelmatigheid en doeltreffendheid

1. Wat zijn de totale kosten van het sportaccommodatiebeleid? Hoeveel werd aan geprivatiseerde accommodaties uitgegeven naast de formeel vastgelegde bedragen?
2. Is er een verschil in doelmatigheid en doeltreffendheid tussen de geprivatiseerde en de gemeentelijke sportaccommodaties? Hoe zijn de prestaties van de gemeente Coevorden in vergelijking met andere gemeenten van dezelfde omvang?

3. Hoe ervaren de sportverenigingen de financiële afspraken en de overige samenwerking met de gemeente?

Risico's en ontwikkelingen

4. Voldoen de geprivatiseerde accommodaties aan de behoeftes van de gebruikers?
5. Welke risico's en ontwikkelingen zien de verenigingen in de komende jaren, welke ontwikkelingen zijn er bijvoorbeeld op het terrein van specifieke accommodaties?
6. In hoeverre zijn de geprivatiseerde accommodaties afhankelijk van vrijwilligers en in hoeverre leidt dit tot operationele kwetsbaarheid?
7. Welke andere risico's zijn te voorzien, mede op basis van de inbreng van de verenigingen?

Sturingsvraag

8. In hoeverre heeft de gemeente Coevorden haar doelen bij de privatisering bereikt?
9. In hoeverre kan de raad bij geprivatiseerde accommodaties nog sturen op de doelen van het sportbeleid?

Om deze vragen te kunnen beantwoorden zijn financiële stukken bestudeerd en hebben interviews met verschillende ambtenaren plaatsgehad (zie bijlage 1 voor de namen en functies van de geïnterviewden). Daarnaast zijn de beheerders en gebruikers van de sportaccommodaties bij het onderzoek betrokken door middel van een schriftelijke vragenlijst en twee rondetafelgesprekken. Het onderzoek heeft zich beperkt tot de sportverenigingen. Scholen zijn niet als gebruikers meegenomen in dit onderzoek, omdat zij geen geprivatiseerde sportaccommodaties beheren.

Het onderzoek is in opdracht van de rekenkamercommissie uitgevoerd door mw. H. Tjalma-den Oudsten en mw. M.P.C. van den Burg van SGBO en de heer C.H. Horstmeier, secretaris van de rekenkamercommissie.

Normenkader

Om het sportaccommodatiebeleid te beoordelen is door de rekenkamercommissie een normenkader vastgesteld. Dit is opgenomen in bijlage 5. Door het ontbreken van formeel vastgelegd beleid bleek dit normenkader maar deels toepasbaar op het onderzoek. Wel is het normenkader gehanteerd als basis voor de aanbevelingen.

2 De onderzoeksvragen beantwoord

2.1 De opzet van dit hoofdstuk

In deze paragraaf zullen de onderzoeksvragen beantwoord worden. Daarbij wordt de informatie uit geraadpleegde stukken, interviews met ambtenaren, de schriftelijke enquête onder gebruikers en beheerders van de accommodaties en de rondetafelgesprekken gebruikt. Waar dat nuttig is wordt de bron vermeld.

Naast de informatie die nodig was om de onderzoeksvragen te beantwoorden, zijn veel meer relevante gegevens naar boven gekomen in dit onderzoek. Per paragraaf zullen deze bevindingen ook worden genoemd.

2.2 Aspecten van doelmatigheid en doeltreffendheid

2.2.1 De onderzoeksvragen

Wat zijn de totale kosten van het sportaccommodatiebeleid, hoeveel werd aan geprivatiseerde accommodaties uitgegeven naast de formeel vastgelegde bedragen?

Nagegaan is welke gelden in de periode 2002-2007 aan sportaccommodaties zijn besteed. Er is gekozen voor 2002 als beginjaar, omdat in dit jaar de financiële administratie op een nieuw softwaresysteem is overgestapt. Bedragen uit de jaren voor 2002 zijn daardoor amper te reconstrueren. De gelden die jaarlijks aan sportaccommodaties worden besteed, zijn terug te vinden in verschillende financieringsbronnen.

In de post sportuitgaven in de jaarlijkse rekening wordt een overzicht gegeven van alle uitgaven. Hierin zijn opgenomen de kosten voor groot onderhoud van accommodaties, dagelijks onderhoud, exploitatiebijdragen, bijdragen voor OZB, erfpacht en verzekering, voor zover van toepassing. Uitgaven die uit reserves of voorzieningen ten behoeve van sport worden gedaan, worden in principe via de 'sportbegroting' zichtbaar gemaakt. Hiermee wordt in dit rapport bedoeld de productbegroting voor sport, die gebaseerd is op de programmabegroting die de raad vaststelt. Over het jaar 2004 zijn deze bedragen die uit de reserves zijn gehaald, echter niet terug te vinden in de rekening over de sportuitgaven.

Ook de uitgaven uit de reserve accommodatiebeleid, die meer omvat dan alleen sportaccommodaties, zijn niet via deze 'sportbegroting' terug te vinden.

De reserves op sport gericht, die via de 'sportbegroting' worden verantwoord, zijn:

- De reserve groot onderhoud sportvelden. Deze reserve is in 2002 ingesteld met een bedrag van € 10.000. Dit geld is om onduidelijke redenen nooit gebruikt. Deze reserve is in 2006 weer opgeheven.
- De reserve inventaris sporthallen en gymzalen. Deze is in 2007 opgeheven in het kader van nieuwe regels voor het aanhouden van reserves (zie hieronder).

- Een calamiteitenfonds (sport)accommodaties, vóór 2001 ingesteld met het oog op legionellabestrijding. Hieruit is in 2001 een bedrag van €43.563 besteed aan zowel gemeentelijke als private accommodaties. Een uitsplitsing is niet bijgehouden, maar het fonds was ingesteld voor alle accommodaties, gemeentelijk en privaat. Het restant is in 2003 in de reserve accommodaties gestort.
- Het onderhoudsfonds gemeentelijke gebouwen: bedoeld voor alle soorten gemeentelijke gebouwen, dus niet alleen sportaccommodaties. Hieruit wordt incidenteel geld voor sportaccommodaties gehaald.
- Reserve ZIB: een aparte reserve voor het sportcomplex Swaneburg, waaruit de (vorige) eigenaar ZIB groot onderhoud kon declareren.
- Ten behoeve van de privatisering van zwembad Zweeloo werd tot 2004 nog een reserve aangehouden.

Naast de bedragen die in de ‘sportbegroting’ zichtbaar gemaakt worden, wordt er nog geld gehaald uit:

- Bestuursrapportages: knelpunten worden opgelost door geld vrij te maken bij de bestuursrapportages. Daarin wordt door onderbesteding van begrote budgetten incidenteel geld vrijgemaakt.
- De reserve voor accommodaties, ingesteld in 2003 vanwege het knelpunt op het gebied van groot onderhoud. Deze reserve is niet alleen bestemd voor sportaccommodaties, maar ook voor die op het terrein van cultuur en welzijn.

In 2003 is de reserve accommodatiebeleid ingesteld, gefinancierd met € 250.000 gehaald uit een herschikking van reserves en voorzieningen. Bedoeling was om hiermee het accommodatiebeleid uit te voeren. Daarnaast zou nagegaan worden of er accommodaties konden worden afgestoten. De opbrengst (vrijkomende bedragen inclusief exploitatielasten) daarvan wordt dan ook in deze reserve gestort. Dit laatste is tot nu toe één keer gebeurd. In 2004 is nogmaals € 250.000 toegevoegd aan de reserve, na de verkoop van het pand aan de Hazenkampstraat. Dit was overigens geen sportaccommodatie. Verder wordt de reserve gevoed met incidentele bedragen als het overschot legionellabestrijding en een provinciale subsidie voor multifunctionele accommodaties.

Vanaf 2006 wordt gewerkt aan opschoning van de reserves, aanvankelijk zonder formele kaders. Sinds 2008 is formeel vastgelegd in de Nota Reserves & voorzieningen als beleid, om reserves op te heffen als die kleiner zijn dan € 100.000 of als die niet meer voldoen aan de voorwaarde waarvoor ze in het leven zijn geroepen. De reserves ‘groot onderhoud sportvelden’ en ‘inventaris sporthallen en gymzalen’ zijn daarmee komen te vervallen. Deze gelden zijn in de algemene reserve opgenomen. Daarnaast is het de bedoeling dat

de financieel consultants van het Team Planning & kwaliteit eerder betrokken worden bij de ambtelijke voorbereiding van voorstellen.

Het komt ook voor dat sportvoorzieningen in multifunctionele accommodaties zijn opgenomen. Het gaat om gymzalen in dorpshuizen. Tot nu toe is niet te achterhalen welk deel van de kosten aan welke functie wordt toegerekend. De financiële administratie werkt aan een systematiek om dat in de toekomst wel te kunnen doen. Overigens zijn de meeste multifunctionele accommodaties in handen van private stichtingen.

Uitgaven

Het antwoord op de onderzoeksvraag wat de totale kosten van sportaccommodaties zijn en hoeveel daarvan aan geprivatiseerde accommodaties is uitgegeven naast de formeel vastgelegde bedragen is dan ook moeilijk te geven.

Welk deel daarvan aan geprivatiseerde accommodaties is uitgegeven en welk deel aan gemeentelijke is niet te achterhalen. Dit komt door de veelheid van afspraken tussen gemeente en sportaccommodaties en door de wijze waarop uitgaven worden bijgehouden.

Tabel 1 Uitgaven sportaccommodaties jaarrekening

In €	2002	2003	2004	2005	2006	2007
'Sportbegroting' tbv accommodaties (cijfers jaarrekening)	2.678.190	1.885.425	1.825.728	1.831.671	1.730.525	
Extra uitgave uit begroting voor Swaneburg				200.000		

In theorie worden alle uitgaven die uit een reserve worden bekostigd, zichtbaar gemaakt in de 'sportbegroting'. Dit is echter lang niet altijd terug te vinden.

Over de uitgaven aan sportaccommodaties die gedaan zijn uit de reserve accommodatiebeleid hebben we bijvoorbeeld verschillende bedragen gekregen van de ambtenaar sport en van de ambtenaar financieel beheer die zich baseert op de jaarrekening. Dit hangt, zoals eerder gesignaleerd, samen met de wijze waarop de uitgaven worden bijgehouden. Deze worden niet gekoppeld aan de accommodatie, maar aan de crediteur.

Tabel 2 Uitgaven uit de reserve accommodaties, tbv sport

In €	2003	2004	2005	2006	2007
cijfers fin. afdeling (uit jaarrekeningen)	250.000	--	--	53.042	1.072
cijfers van ambtenaar sport	131.231	79.979	35.250	0	105.633
cijfers doorberekend in 'sportbegroting' (rekening)	130.885	0	0	0	0

Daarnaast zijn er verschillende reserves waaruit geput wordt. Soms is dat bedrag via de 'sportbegroting' zichtbaar gemaakt, maar soms ook niet. In het geval van de reservering voor ZIB/ Swaneburg wordt er uit de 'sportbegroting' jaarlijks een bedrag in de reserve gestort. Of er ook geld uit de reserve wordt gehaald, wordt niet via de 'sportbegroting' zichtbaar.

Tabel 3: Uitgaven uit de verschillende overige reserves en posten

In €	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Fonds inventaris sporthallen/gym- lokalen	0	2.817	655	0	0	5.747
Onderhoudsfonds gebouwen (voor sport)/ w.v. privaat	549.771 / 71.000 *	0	0	5.000/0	197.498 /48.000 **	0
Reserve ZIB	0	29.000	0	0	40.861	200.265
Onderhoudsfonds sport- accommodaties ***	77.173		0	52.460		
Reserve Zwembad Zweeloo			16.199			
Berap t.b.v. accommodaties algemeen		70.000				

* zwembad Noord-Sleen

** kleedaccommodaties Dalen

*** in 2002 twee bedragen voor (gemeentelijke) sporthallen, is in 2005 leeg gemaakt met uitgave aan de privatisering van de Coevordense Tennisvereniging.

Uit de reserve accommodaties is vooral geput ten behoeve van gemeentelijke accommodaties: alleen in 2007 is daar een bedrag voor private accommodaties uit gehaald. Het betrof toen wel verschillende uitgaven, zoals de gymvloer en materiaal in de multifunctionele accommodatie de Tiphof, scheidsrechtersruimtes voor VV Dalen, het zwembad in Zweeloo, de trialclub Diphorn en tot slot een extra bedrag voor de Swaneburg buiten de jaarlijks overeengekomen bedragen.

Uit de berap's is in de periode 2001-2007 alleen in 2003 een bedrag van € 70.000 vrijgemaakt voor gemeentelijke accommodaties. Of hierbij geld naar sportaccommodaties is gegaan, is niet duidelijk.

In de reguliere begroting is in 2005 naast de 'sportbegroting' nog een bedrag opgenomen van € 200.000 voor het zwembad Noord-Sleen.

Kortom: Het is niet met zekerheid te zeggen wat de gemeente Coevorden in de jaren 2002-2007 aan sportaccommodaties heeft uitgegeven. Op basis van de bovenstaande tabellen is het echter wel mogelijk om de bandbreedte weer te geven tussen de bedragen die minimaal en maximaal aan sportaccommodaties zijn uitgegeven. Het 'minimaal-bedrag' is met zekerheid aan sportaccommodaties besteed. Bij het maximumbedrag is gereconstrueerd, wat het hoogste bedrag zou kunnen zijn dat eventueel aan deze accommodaties is uitgegeven.

Tabel 4: Totale uitgaven voor sportaccommodaties

In €	2002	2003	2004	2005	2006	2007
minimaal	2.678.190	2.048.127	1.842.582	2.089.131	1.968.884	
maximaal	2.678.190 *	2.237.242	1.922.561	2.124.381	2.021.926	

* minimaal = maximaal (voor instelling van de reserve accommodatiebeleid)

In vergelijking met andere gemeenten geeft Coevorden wat meer geld uit dan gemeenten van vergelijkbare omvang. Om deze vergelijking te maken zijn de cijfers van de SGBO-sportbenchmark gebruikt. Aan deze benchmark namen 26 gemeenten deel. In de onderstaande tabel zijn in de kolom 'totaal' de cijfers over alle 26 gemeenten opgenomen. In de kolom 'kring 3' de cijfers van 8 gemeenten rond de 30.000 inwoners.

Tabel 5: Benchmarkcijfers SGBO-sportbenchmark (jaarrekening 2006)

Indicator	Totaal benchmarkgemiddelde (n = 26)	Kring 3 (n=8)	Coevorden
Inwoneraantal	120.368	29.670	35.982
Percentage 65+	14,1 %	15,1 %	16,8 %
Percentage 4- 24 jaar	24,8 %	25,2 %	22,6 %
Uitgaven per inwoner ex personeelskosten*	€ 49	€ 39	€ 52
Uitgaven aan sportaccommodaties per inwoner	€ 39	€ 31	€ 48
Uitgaven aan subsidies per inwoner **	€ 9	€ 7	€ 11,40

* definitie indicator: bedragen uit de 'sportbegroting'

** incl. beheersvergoedingen

Is er een verschil in doelmatigheid en doeltreffendheid tussen de geprivatiseerde en de gemeentelijke sportaccommodaties? Hoe zijn de prestaties van de gemeente Coevorden in vergelijking met andere gemeenten van dezelfde omvang?

Een harde uitspraak over wat de privatisering echt heeft gekost en heeft opgeleverd is niet te reconstrueren. De vraag over doelmatigheid is dus niet te beantwoorden. Dat komt zoals gezegd deels door de veelheid aan constructies die er zijn, anderzijds door de wijze waarop bedragen worden bijgehouden. Er zijn gelden in een begrotingspost ondergebracht die verschillende vormen van afspraken omvatten: zo staan de uitgaven voor voetbal en tennis in Sleen in één bedrag, terwijl de voetbalvelden door de gemeente worden onderhouden en de tennisbanen door de vereniging zelf.

Ook zouden de bedragen die indertijd bij privatisering zijn meegegeven ('bruidsschat') moeten worden meegenomen en die zijn niet altijd te achterhalen. De overdracht is soms lang geleden en veelal in de vorige gemeenten uitgevoerd.

In bijlage 3 zijn de uitgaven per accommodatie opgenomen. Daaruit ontstaat de indruk dat de jaarlijkse uitgaven van de gemeente aan geprivatiseerde accommodaties aanmerkelijk lager zijn dan die aan gemeentelijke accommodaties. Dat verschil wordt grotendeels bepaald door de bedragen die voor groot onderhoud worden uitgegeven.

Ook is het bedrag van € 75.000 dat bezuinigd zou kunnen worden op de 'sportbegroting' niet goed hard te maken. Dit is het bedrag dat de gemeente nu uitgeeft aan gemeentelijke velden in vergelijking met het bedrag dat aan geprivatiseerde velden wordt uitgegeven. In

de eerste plaats zijn er niet veel geprivatiseerde velden, wat de vergelijking moeilijk maakt. Daarnaast is het niet reëel te verwachten dat verenigingen het onderhoud van velden overnemen zonder dat daar enige compensatie tegenover staat. Mogelijke verhoging van beheersvergoedingen is niet in dit bedrag van € 75.000 opgenomen.

De vraag naar doeltreffendheid is ook niet zonder meer te beantwoorden. Er zijn geen beleidsdoelen geformuleerd voor het accommodatiebeleid. Wanneer we kijken naar bezettingsgraad en beschikbaarheid van de accommodaties, dan is de bezettingsgraad, zeker van de sporthallen, hoog. De beschikbaarheid is in een aantal specifieke gevallen een knelpunt, bijvoorbeeld in de sporthal van Dalen. Men wil toch het liefst in de eigen kern of dicht bij huis een accommodatie kunnen gebruiken.

Hoe ervaren de sportverenigingen de financiële afspraken en de overige samenwerking met de gemeenten?

De verenigingen zijn over het algemeen van mening dat de afspraken voor de dagelijkse zaken duidelijk zijn. Als er discussie is, is dat over de vraag wie kosten voor groot onderhoud en grote investeringen draagt, of welke verdeling daarin redelijk zou zijn.

De verenigingen zijn over het algemeen tevreden over de relatie met de gemeente. Zij geven wel aan dat zij een vast aanspreekpunt bij de gemeente op prijs zouden stellen. Ook loopt het doorgeven van kleine reparaties soms te langzaam naar mening van de verenigingen.

Niet duidelijk wordt op welke wijze wordt omgegaan met aanvragen van verenigingen voor een tegemoetkoming in kosten van dergelijke grote uitgaven.

De beslissing over de uitgave van een bedrag uit een reserve gebeurt in eerste instantie door de ambtelijke (deel)budgethouders. Die zoeken financiële dekking voor een voorstel en adviseren het college in dat geval over dekking door onttrekking aan de reserve. Daarna is het aan de raad om dit al dan niet goed te keuren. Het gaat hierbij om grote, incidentele investeringen in onderhoud of vervanging van accommodaties.

Wat per reserve voor sport is uitgegeven, moet handmatig worden nagezocht. De uitgaven worden geregistreerd naar crediteur, dus bijvoorbeeld aan ingenieursbureau X of installatiebureau Y. Aan welke accommodatie dat ten goede is gekomen is niet te achterhalen zonder hulp van de deelbudgethouders, waarvan sommigen al niet meer in dienst van de gemeente zijn. Deze bedragen zijn dus niet goed te achterhalen.

Hoe de toekenning van gelden in de praktijk gaat, is niet consistent. Doordat hierover geen beleid is geformuleerd, vullen de drie ondervraagde ambtenaren de praktijk alle drie anders in. Enerzijds wordt gezegd dat clubs bij de gemeenten kunnen aankloppen als zij voor grote investeringen staan. Dan wordt deze aanvraag beoordeeld op een aantal criteria: Is het voor de sport noodzakelijk? Voldoet het aan NOC/NSF-standaard? Wat kan de vereniging zelf betalen? Daarbij wordt dan, aldus deze ambtenaren, geen onderscheid gemaakt tussen geprivatiseerde accommodaties en gemeentelijke. Het gaat om het realiteitsgehalte van de aanvraag. In de praktijk komt men dat tot een verdeling in kosten van ca. eenderde vereniging/ (maximaal) tweederde gemeente. Deze sleutel wordt ook gehanteerd voor de kosten van binnensportaccommodaties (vastgelegd in de Nota

tarieven binnensport). Als voorbeeld wordt de bijdrage aan de toplaag voor de banen van tennisclub Sleen genoemd.

Een andere ambtenaar geeft aan dat er vooral gekeken wordt naar wat een vereniging zelf kan betalen, waardoor er veel meer ad hoc wordt gewerkt. Wie zelf geld heeft, komt dan niet in aanmerking voor een gemeentelijke bijdrage. Een derde ambtenaar tenslotte verwijst naar het gemeentelijk accommodatiebeleid dat voor cultuur- en welzijnsaccommodaties geldt. Er is geen beleid voor minimumsportvoorzieningen. Wel is er beleid vastgelegd in de nota 'Accommodatiebeleid' uit 2004. Deze nota, gericht op welzijnsaccommodaties, heeft formeel geen betrekking op het sportaccommodatiebeleid. Daarin wordt onderscheid gemaakt naar de stad Coevorden, de dorpen en de kleinere kernen. De stad vervult de centrumfunctie met een bijpassend voorzieningenniveau. In de dorpen Schoonoord, Oosterhesselen, Dalen, Sleen en Zweeloo/Aalden acht de gemeente zich verantwoordelijk om een (multifunctionele) accommodatie in stand te houden. Dit geldt door de geïsoleerde ligging ook voor de kernen Geesbrug en Dalerpeel. In de kleine kernen tenslotte dient wel een 'ontmoetingsplaats' te blijven, maar dat kan ook een private voorziening zijn.

De mening van deze ambtenaar is dat dit welzijnsaccommodatiebeleid als voorbeeld wordt gehanteerd voor sportvoorzieningen. Daarbij speelt dus vooral de vraag welke rol de sportvereniging heeft in de samenleving.

Er is in elk geval geen beleid vastgelegd hoe omgegaan wordt met aanvragen van sportclubs. In de ronde tafelgesprekken met sportverenigingen kwam dan ook naar voren dat verenigingen hiervan een verschillend beeld hebben.

2.2.2 Overige bevindingen en toelichting op de financiële systematiek

*** De veelheid aan afspraken tussen gemeente en verenigingen leidt tot onduidelijkheid over uitgaven en verantwoordelijkheden**

Zoals in de eerste fase van het onderzoek al is aangegeven, is er veel variatie in de relatie tussen gemeente en sportverenigingen. Er zijn verenigingen die geheel eigen accommodaties hebben en die ook geen exploitatiesubsidie van de gemeente ontvangen. Die accommodaties zijn nooit eigendom van de gemeente geweest.

Is er wel sprake van (voormalig) gemeentelijk eigendom, dan doen zich diverse vormen voor:

- de gehele accommodatie wordt verkocht aan een private, meestal niet-commerciële partij, al dan niet met aanvullende afspraken
- de gemeente blijft eigenaar van de grond, de vereniging of stichting wordt eigenaar van de opstal (kantine, kleedkamers e.d.)
- de gemeente blijft eigenaar van de gehele accommodatie, maar exploitatie en beheer worden overgedragen aan de vereniging of stichting. Dit gebeurt soms voor bepaalde tijd, soms voor onbepaalde tijd.
- uitsluitend de exploitatie van de kantine wordt aan de vereniging overgedragen

Voor de buitensportaccommodaties geldt, dat de gemeente in geen enkel geval zelf het beheer van de kantine op zich neemt: dit is altijd geprivatiseerd.

Deze diversiteit aan vormen is een erfenis van de privatiseringen voor de herindeling van 1998 en levert een nog grotere diversiteit aan afspraken tussen gemeente en de andere partij op. De afspraken betreffen de verdeling van de kosten van groot onderhoud, dagelijks onderhoud, exploitatie en beheer, erfpacht, OZB en verzekering.

Waar de gemeente eigenaar van de gebouwen blijft, zijn groot onderhoud, OZB, erfpacht en verzekering in het algemeen voor rekening van de gemeente. Die verzekeringen worden dan ook door de gemeente afgesloten en betaald. Ook hier zijn uitzonderingen: de zwembaden Zweeloo en Zwinderen bijvoorbeeld zijn nog door de gemeente verzekerd.

Alle afspraken zijn gemaakt op basis van de financiële situatie van de vereniging waar het om gaat en de staat van onderhoud van de gebouwen. Er werd bij de privatiseringen geen verdere risicoanalyse van mogelijke toekomstige ontwikkelingen gemaakt.

*** Verschillen in kosten voor de gebruiker voor binnen- en buitensport**

Een ander verschil ligt er tussen binnen- en buitensportaccommodaties. In de rondetafelgesprekken klaagden de sportverenigingen over de hoge huren voor de binnensport. Dit leidt tot grote verschillen in contributie tussen binnen- en buitensporten. Men is bang dat binnensport daardoor ‘elitesport’ wordt.

*** Exploatievergoedingen lopen sterk uiteen**

Waar sprake is van overdracht van beheer van accommodaties van de gemeente aan sportverenigingen, gaat dit gepaard met een jaarlijkse exploitatievergoeding. De exploitatievergoedingen zijn nagenoeg allemaal voor de herindeling in 1998 in de voormalige gemeenten tot stand gekomen.

Om een indruk te geven van twee voetbalverenigingen op geprivatiseerde accommodaties: VV Dalerveen ontvangt rond de € 16.000 per jaar, VV Zweeloo bijna € 50.000. Twee private tennisverenigingen: Tennisclub Zweeloo krijgt bijna € 7.500, de tennisclub van Oosterhesselen ontvangt niets, omdat ze nooit gemeentelijk eigendom is geweest. In een paar kleinere kernen (‘t Haantje, Wachtum) maken verenigingen gebruik van ruimtes in het dorps huis. De beheersvergoeding voor het Dorps huis wordt echter niet uit gelden voor sportaccommodaties betaald en blijft daarmee onzichtbaar.

Tabel 6: Beheersvergoedingen

Beheersvergoeding in €	Rekening 2006	betreft	aantal velden
De Pampert voetbal	12.906	kleedruimtes	4
Klinkenvlier voetbal	12.974	kleedruimtes	8
Schoonoord: korfbal	2.723	kleedruimtes	1
Dalerveen, voetbal	16.409	velden + kleedruimtes	3
Oosterhesselen voetbal	23.150	velden + kleedruimtes	3
Geesbrug voetbal	17.676	velden + kleedruimtes	3
Zweeloo, voetbal	49.883	velden + kleedruimtes	5
Manege Zweeloo	6.679		
Zweeloo tennis	7.443	velden + kleedruimtes	3
Zwembad Noord Sleen	45.600		
Zwembad Knieplanden	41.979		
Overige beheersvergoedingen	10.315		
Exploitatievergoeding ZIB	56.059		
Totaal	303.796		

Aan de verschillen liggen volgens de geïnterviewde ambtenaren geen achterhaalbare criteria ten grondslag: van verschillende kanten is aangegeven dat afspraken steeds ‘op maat’ worden gemaakt en dat er sprake is van erfenissen uit de voorgaande gemeenten. Over de beheersvergoedingen werd in de rondetafelgesprekken nog opgemerkt dat deze exploitatiebijdrage weliswaar is geïndexeerd, maar dat met name energiekosten sneller stijgen.

*** Duidelijkheid van de afspraken kan beter**

De gebruikers noemen de afspraken tussen gemeenten en gebruikers in de enquête voor het overgrote deel duidelijk. Dat geldt vooral voor de dagelijkse dingen. Bij nader doorvragen blijkt toch dat er onduidelijkheid bestaat, in welk geval voor grote investeringen bij de gemeente kan worden aangeklopt. Grote uitgaven kunnen zijn regulier groot onderhoud, maar ook calamiteiten of investeringen in nieuwe voorzieningen voor de sport.

In 2007 is er wel een groot onderhoudsplan opgesteld voor de sporthallen. Voor de buitensportaccommodaties is er geen groot onderhoudsplan.

De ambtenaren zijn overigens van mening dat de afspraken ‘niet gelijk, wel duidelijk’ zijn: meer gelijkheid in afspraken zou volgens hen wel gewenst zijn.

Of de afspraken ook worden nageleefd? In de praktijk kunnen verenigingen die op papier zelf verantwoordelijk zijn voor hun accommodatie toch bij de gemeente terecht in uitzonderlijke situaties. Ook worden zaken als controle van de boeken of schouwen van het onderhoud achterwege gelaten. Omdat deze nalatigheid mede oorzaak was van het faillissement van ZIB, is de gemeente zich nu bewust van de risico’s daarvan.

Over het algemeen is in de contracten een artikel opgenomen dat de gemeente toezicht uit kan oefenen op de naleving van de contracten. Verder komt ook voor dat de jaarrekening opgestuurd dient te worden. De gemeente heeft geen overzicht met welke clubs dit is afgesproken. In de praktijk worden er dan ook geen of nagenoeg geen tussentijdse technische controles uitgevoerd.

2.3 Risico’s en ontwikkelingen

2.3.1 Onderzoeksvragen

Voldoen de geprivatiseerde accommodaties aan de behoeftes van de gebruikers?

Uit de enquête (bijlage 4) blijkt dat de gebruikers veelal tevreden zijn of neutraal oordelen over de verschillende onderdelen. Echte ontevredenheid over verschillende aspecten komt weinig voor. Uitsplitsing naar tevredenheid over geprivatiseerde en gemeentelijke accommodaties blijft lastig. Diverse verenigingen hebben een mengvorm van beide: velden in eigen beheer en een kleedkamer van de gemeente of juist omgekeerd.

De meeste onvrede leeft over de faciliteiten die de accommodaties bieden en over de kosten. In de rondetafelgesprekken kwam het beeld naar voren dat vooral de binnensporters minder tevreden zijn met de faciliteiten. Een aantal sterk verouderde sporthallen is aan opknappen toe en heeft te weinig faciliteiten. Wat daarbij een rol speelt, is de harmonisatie van huurprijzen. Hierbij is de stap gezet naar een vast tarief per uur voor alle gemeentelijke sporthallen. Gebruikers geven aan dat de kwaliteitsverschillen tussen de hallen onderling zo groot zijn, dat één tarief niet als rechtvaardig wordt ervaren.

Daarnaast is er regelmatig onvrede over de faciliteiten die beschikbaar zijn. Daarbij worden vaak concrete knelpunten aangegeven. Het gaat daarbij vaak om nieuwe ontwikkelingen in de sport of de mogelijkheid om te sporten op een hoger niveau.

Over de dagelijkse gang van zaken is men neutraal tot tevreden, knelpunten liggen bij het tot stand brengen van vernieuwingen.

Welke ontwikkelingen zien de verenigingen in de komende jaren, bijvoorbeeld welke ontwikkelingen zijn er op het terrein van specifieke accommodaties?

De meeste verenigingen verwachten een lichte stijging van leden. Verschillende verenigingen geven aan dat zij een ledenstop kennen in verband met de capaciteit van de accommodatie. De sporthal in Dalen bijvoorbeeld is heel vol, zowel in de beleving van de verenigingen als de werkelijke bezettingsgraad.

Deze verwachting lijkt ook wel reëel, gelet op de landelijke aandacht en het lokale beleid voor sportstimulering, dat in de steigers staat (vgl. sportnota 2008). Door diverse voetbalverenigingen wordt de opkomst van damesvoetbal ook als motor genoemd. Dit leidt overigens wel tot capaciteitsproblemen in de kleedruimtes.

De verenigingen die eerder een daling van leden verwachten, bevinden zich vrijwel allemaal in de kleinere kernen.

In hoeverre zijn de geprivatiseerde accommodaties afhankelijk van vrijwilligers en in hoeverre leidt dit tot operationele kwetsbaarheid? Welke andere risico's zijn te voorzien, mede op basis van de inbreng van de verenigingen?

Een opvallend punt met betrekking tot vrijwilligers is de werving. Beide avonden van rondetafelgesprekken werd aangegeven dat het vinden van vrijwilligers voor besturen moeilijker is dan voor praktische klussen. Voor dat laatste hebben diverse verenigingen praktische oplossingen gevonden, zoals het verplicht meedoen aan schoonmaakavonden. Het bestuurlijke werk wordt minder aantrekkelijk, omdat het ook steeds complexer en professioneler wordt. Zeker bij geprivatiseerde accommodaties is de boekhouding en het reserveren voor groot onderhoud en investeringen een vak apart. Ook werden de steeds veranderende wetgeving en de richtlijnen vanuit de sportbonden genoemd als factor die het werk ingewikkelder maken. Diverse verenigingen zijn werkgever van beheerders of trainers. Ook de aansprakelijkheid speelt een rol. Daarbij werd onder meer verwezen naar de explosie bij het bosbad Noord-Sleen. Hoewel de gemeente daar veel hulp heeft geboden, voelden de bestuurleden de verantwoordelijkheid sterk drukken, mede door de aandacht van de landelijke media.

Zoals een deelnemer het treffend uitdrukte: 'Vroeger moest je alleen de dagelijkse gang van zaken regelen als bestuur, nu moet je ook een visie hebben, een beleidsplan maken en werkgever zijn'.

Hoewel wordt aangegeven dat er op dit moment geen grote problemen zijn om vrijwilligers te vinden voor praktische zaken, is de gemiddelde leeftijd wel hoog. Er is sprake van veel inzet van 70+ers. Het Bosbad Noord-Sleen heeft precieze gegevens: de gemiddelde leeftijd van de vrijwilligers is daar 72 jaar.

Diverse sportclubs geven overigens aan dat ook bij gemeentelijk beheer er een actieve rol van vrijwilligers nodig is: het signaleren van kleine gebreken en de puntjes op de i zetten van het onderhoud. Een voetbalvereniging gaf aan dat er een ploeg van 10 vrijwilligers is om nog de kleine klusjes te doen ondanks het onderhoud door de gemeente.

De relatie met de gemeente is soms moeizaam; 'wie moet je waar voor hebben?' Ook zijn er klachten dat een melding niet wordt doorgegeven. Diverse clubs hebben dat opgelost

door rechtstreeks zaken te doen met de uitvoerende ambtenaren of door dagelijks onderhoud toch gewoon zelf te verrichten.

De wens om één aanspreekpunt te hebben bij de gemeente wordt breed gedragen.

2.3.2 Overige bevindingen risico's en ontwikkelingen

In de gesprekken worden ook voordelen genoemd van een lossere band met de gemeente. Als voordeel van privatisering wordt genoemd dat men minder afhankelijk is van de gemeente. Zo zijn de inkomsten uit verhuur ook voor de vereniging zelf; er hoeft geen zomerstop gehouden te worden; bij kleine problemen hoeft niet eerst te worden gewacht tot er iemand komt kijken.

De gemeente geeft aan dat er wel beleid is gemaakt op het gebied van vrijwilligerswerk in het kader van de Tijdelijke stimuleringsmaatregel vrijwilligersbeleid. Daarbij zijn ondermeer cursussen aangeboden voor bestuursleden, maar daar is nauwelijks gebruik van gemaakt. Veel bestuurders kunnen daarvoor bij hun eigen sportbonden terecht.

Aan de rondetafelgesprekken namen verenigingen uit de kernen deel en uit de stad Coevorden. Daarbij was een tendens waar te nemen in de functie die men toeschrijft aan sport in de samenleving.

In de stad Coevorden werd het accent gelegd op het sporten zelf. Diverse verenigingen zouden best samen willen gaan en een gezamenlijke accommodatie willen gebruiken. Eventueel kan daarbij een gezamenlijk bestuur worden gevormd om het tekort aan bestuursleden op te lossen.

In de dorpen en kernen wordt er meer waarde gehecht aan de sportclub als voorziening. Daarbij zou meer samengewerkt kunnen worden met andere voorzieningen in dezelfde kern, zoals het dorpshuis.

Deze signalering over sportaccommodaties sluit overigens aan bij de eerder genoemde gemeentelijke visie op (cultuur- en welzijns)accommodaties: het gehele aanbod moet beschikbaar zijn in Coevorden-stad, in de dorpen moet een voorziening beschikbaar zijn en in de overige kernen een ontmoetingsplaats.

De bezettingsgraad van accommodaties is over het algemeen goed. Dit geldt zeker voor de binnensportaccommodaties. Ook in eerdere onderzoeken is dit beeld bevestigd.

2.4 Sturing

2.4.1 De onderzoeksvragen

In hoeverre heeft de gemeente Coevorden haar doelen bij de privatisering bereikt?

In hoeverre kan de raad bij geprivatiseerde accommodaties nog sturen op de doelen van het sportbeleid?

De onderzoeksvragen in dit gedeelte hebben betrekking op de mogelijkheden van de gemeente om hun doelen op het gebied van (privatisering van) sportaccommodaties te bereiken. In de eerste fase van het onderzoek werd al geconstateerd dat het beleid van de gemeente over privatisering van sportaccommodaties niet helder is. Impliciet worden er twee doelen gehanteerd: bezuinigingen realiseren en de verenigingen meer eigen verantwoordelijkheid geven. Of het eerste doel is behaald is niet te zeggen, het tweede doel is deels gerealiseerd. Verenigingen zijn in vrijwel alle gevallen verantwoordelijk voor het dagelijks beheer van de accommodaties. Reserveren voor grotere vervangingen en groot onderhoud blijft meestal echter een verantwoordelijkheid van de gemeente.

In de sportnota “Een nieuwe visie op sport én bewegen in de gemeente Coevorden 2009-2013” wordt gesproken over sport “als middel om maatschappelijke vraagstukken op te lossen, dan wel te voorkomen. Randvoorwaarde voor een succesvol sportstimuleringsbeleid zijn volgens het college voldoende, kwalitatief goede, goed bereikbare en betaalbare sportaccommodaties. Naast het op orde brengen van de voorzieningen wil de gemeente de samenwerking tussen sportaanbieders stimuleren en ervoor zorgen dat er nieuwe sport- en bewegingsarrangementen komen.”

Uit de rondetafelgesprekken kwam naar voren dat vernieuwing in de sport gepaard gaat met investeringen en dat daar het knelpunt zit. Het onderscheid tussen verenigingen die gebruik maken van een gemeentelijke en van een geprivatiseerde accommodatie is daarbij niet groot. Ook geprivatiseerde verenigingen kloppen regelmatig bij de gemeente aan voor ondersteuning. De gemeente voelt zich dan ook voor deze verenigingen verantwoordelijk omdat anders tot sluiting overgegaan zou moeten worden.

Of de raad kan sturen op doelen van sportbeleid als accommodaties zijn geprivatiseerd, hangt af van de wijze waarop de privatisering plaatsvindt. Tot nu toe zijn er in Coevorden geen prestatieafspraken gemaakt bij de privatisering. Er wordt daarom gestuurd aan de hand van incidentele vragen en knelpunten. Waar wel enkele afspraken zijn gemaakt, zoals het houden van een schouw en het overleggen van jaarstukken, is door de gemeente niet gehandhaafd.

3 Gemeentelijke sportnota 2009-2013

Lopende dit onderzoek is de gemeentelijke sportnota 'Een nieuwe visie op sport én bewegen in de gemeente Coevorden 2009-2013' door de gemeenteraad vastgesteld.

Daarin wordt een aantal beleidswijzigingen met betrekking tot sportaccommodaties aangekondigd. Zo wordt er gepleit voor harmonisatie van de 'uiteenlopende historisch gegroeide afspraken over verantwoordelijkheden van onderhoud van gemeentelijke sportaccommodaties' door de volgende uniforme uitgangspunten vast te stellen:

- De gemeente is verantwoordelijk voor het volledige onderhoud en vervanging van de voor de sport noodzakelijke gemeentelijke binnen- en buitensportvoorzieningen (opstallen en velden) en nevenvoorzieningen met uitzondering van de belijning en doelnetten.
- De verenigingen zijn verantwoordelijk voor het onderhoud van de belijning en doelnetten en ontvangen hiervoor een jaarlijkse vergoeding van € 240 per veld die wordt verrekend met het huurtarief.
- De verenigingen zijn verantwoordelijk voor het groot en dagelijks onderhoud en vervanging van niet voor de sport noodzakelijke voorzieningen en nevenvoorzieningen.
- Onderhoud vindt plaats volgens de beschikbare normen van NOC*NSF, zodat een gelijkwaardig kwaliteitsniveau van voorzieningen in de gemeente wordt gerealiseerd.
- De gemeente stelt meerjarenonderhoudsplanningen op voor zowel de buitensportaccommodaties, binnensportaccommodaties en nevenvoorzieningen, actualiseert deze jaarlijks en verwerkt deze in de begroting. De meerjarenonderhoudsplanning dient ook voor de verenigingen inzichtelijk gemaakt te worden. Door deze systematiek ontstaat een langetermijnvisie die stimuleert om (tijdig) beslismomenten in te lassen voor sloop, nieuwbouw of renovatie.

Nu deze nota is vastgesteld, is daarmee het probleem van onduidelijkheid in afspraken over groot onderhoud merendeels ondervangen. Dit is, gelet op de bevindingen in dit rapport, een verstandige keuze.

4 Conclusies en aanbevelingen

4.1 Conclusies

De centrale onderzoeksvraag voor zowel de eerste als tweede fase luidt:

Wat is de doelmatigheid en doeltreffendheid van het beleid en beheer voor de geprivatiseerde sportaccommodaties?

Het antwoord hierop is dat het de Gemeente Coevorden aan helder beleid en aan inzicht in de (totale) kosten ontbreekt. Een uitspraak over een verschil tussen geprivatiseerde accommodaties en de niet geprivatiseerde kan dan ook niet gedaan worden. In het beheer is het gebrek aan beleid niet gecompenseerd door een gestandaardiseerde uitvoering. Ambtenaren verschillen in hun opvattingen over de verhouding van de gemeente tot geprivatiseerde sportaccommodaties. Over doeltreffendheid en doelmatigheid kan kortom geen uitspraak gedaan worden.

Hieronder worden per onderzoeksvraag de conclusies kort vermeld.

Aspecten van doeltreffendheid en doelmatigheid

1. Wat zijn de totale kosten van het sportaccommodatiebeleid? Hoeveel werd aan geprivatiseerde accommodaties uitgegeven naast de formeel vastgelegde bedragen?

In tabel 4 van dit rapport zijn de minimum- en maximumbedragen voor de totale uitgaven aan sportaccommodaties gereconstrueerd. Deze tabel wordt hier nogmaals weergegeven:

In €	2002	2003	2004	2005	2006	2007
minimaal	2.678.190	2.048.127	1.842.582	2.089.131	1.968.884	
maximaal	2.678.190	2.237.242	1.922.561	2.124.381	2.021.926	

De vraag wat de privatisering van sportaccommodaties nu heeft gekost en heeft opgebracht is niet eenduidig te beantwoorden. De indruk bestaat dat de lopende kosten minder hoog zijn bij geprivatiseerde accommodaties. Het knelpunt zit bij onduidelijkheid over grote investeringen.

2. Is er een verschil in doelmatigheid en doeltreffendheid tussen de geprivatiseerde en de gemeentelijke sportaccommodaties? Hoe zijn de prestaties van de gemeente Coevorden in vergelijking met andere gemeenten van dezelfde omvang?

Zoals hierboven is geschetst, ontbreekt het de Gemeente Coevorden aan gegevens die een betrouwbaar antwoord op deze vraag mogelijk zou maken. De gegevens die wel beschikbaar zijn, tonen een aantal tendensen.

Ten eerste is de gemeente er steeds van uitgegaan dat zij door privatisering op sportaccommodaties kon bezuinigen. Inderdaad geeft de gemeente jaarlijks aan geprivatiseerde accommodaties aanmerkelijk minder uit dan aan gemeentelijke

accommodaties. Dit verschil wordt echter grotendeels bepaald door de bedragen die voor groot onderhoud worden uitgegeven. Dit verschil moet deels slechts optisch zijn, omdat bij privatiseringen veelal onduidelijk is gelaten, wie voor groot onderhoud of renovaties moet reserveren. De besparing van € 75.000 per jaar uit het bestuursprogramma is tot op heden niet gerealiseerd.

Bij gebrek aan geformuleerde beleidsdoelen voor sportaccommodaties is de vraag naar doeltreffendheid evenmin zonder meer te beantwoorden. Wel is de bezettingsgraad van de accommodaties hoog.

3. Hoe ervaren de sportverenigingen de financiële afspraken en de overige samenwerking met de gemeente?

Gemeente en sportverenigingen vinden hun afspraken voldoende helder. Er is echter objectief gezien noch bij de sportverenigingen, noch binnen de gemeente, eenduidigheid over de vraag wanneer sportverenigingen bij de gemeente kunnen aankloppen voor financiële steun buiten de reguliere afspraken. De criteria op grond waarvan de gemeente aanvragen voor grote uitgaven beoordeelt, zijn onduidelijk. De praktijk stimuleert niet spaarzaam gedrag van de verenigingen, omdat een gebrek aan eigen geld de kans op honorering van een buitengewone aanvraag verhoogt. Het niet handhaven van de afspraken over financiën en onderhoud versterkt dit.

Er zit overigens veel verschil in de afspraken tussen gemeente en verenigingen en dus ook in de beheersvergoedingen. De reden hiervoor is dat deze afspraken steeds op ad hoc basis en meestal voor de gemeentelijke herindeling van 1998 zijn gemaakt.

Risico's en ontwikkelingen

4. Voldoen de geprivatiseerde accommodaties aan de behoeftes van de gebruikers?

De tevredenheid van beheerders en gebruikers van sportaccommodaties is redelijk tot goed. Daar waar er onvrede is, gaat het om gebrek aan faciliteiten en om de kosten in relatie tot de geboden kwaliteit.

5. Welke risico's en ontwikkelingen zien de verenigingen in de komende jaren, welke ontwikkelingen zijn er bijvoorbeeld op het terrein van specifieke accommodaties?

De verwachting is dat de sportdeelname zeker niet zal dalen. Dit leidt in individuele gevallen tot knelpunten in de accommodaties, met ledenstops (als symptoom van onvoldoende capaciteit) als gevolg.

6. In hoeverre zijn de geprivatiseerde accommodaties afhankelijk van vrijwilligers en in hoeverre leidt dit tot operationele kwetsbaarheid?

Verenigingen zijn voor een groot deel afhankelijk van vrijwilligers. Ook verenigingen die sporten in een gemeentelijke accommodatie zetten veel vrijwilligers in. Hun gemiddelde leeftijd is hoog. Vooral het vinden van bestuurders is een probleem. Dit ligt met name aan de toenemende complexiteit van het bestuurswerk.

7. Welke andere risico's zijn te voorzien, mede op basis van de inbreng van de verenigingen?

Er is geen handhaving bij geprivatiseerde accommodaties. De gemeente ziet niet toe op naleving van gemaakte afspraken en schouwt evenmin het onderhoud. Ondanks privatisering blijft de gemeente zich nu verantwoordelijk voelen voor een goed aanbod aan accommodaties. Gecombineerd met een gebrek aan prestatie-afspraken en een gebrek aan handhaving leidt dit ertoe dat de gemeente steeds opnieuw voor verrassingen kan komen te staan.

Sturingsvraag

8. *In hoeverre heeft de gemeente Coevorden haar doelen bij de privatisering bereikt?*

De gemeente heeft geen beleid uitgewerkt voor haar uitgangspunt om accommodaties te privatiseren. In de praktijk zijn er geen buitensportaccommodaties die geheel door de gemeente worden beheerd.

9. *In hoeverre kan de raad bij geprivatiseerde accommodaties nog sturen op de doelen van het sportbeleid?*

De gemeente stuurt nu volgens een 'piepsysteem', namelijk pas als een geprivatiseerde sportaccommodatie erom vraagt. Verder heeft de gemeente in veel privatiseringsovereenkomsten wel sturingsmogelijkheden ingebouwd (bevoegdheid tot schouwen en opvragen van jaarstukken), maar de gemeente maakt geen gebruik van deze mogelijkheden.

4.2 Aanbevelingen, gericht aan het college

1. Stel een sportaccommodatiebeleid vast waarin regels worden opgenomen over:
 - het minimum-sportvoorzieningsniveau dat de gemeente wil bieden, waarbij verschillen per kern mogelijk zijn (vergelijk het Welzijns- en cultuuraccommodatiebeleid)
 - de gewenste kwaliteit:
 - maak daarover prestatieafspraken met de beheerders
 - leg deze afspraken vast in een jaarlijkse exploitatieovereenkomst
 - neem daarin op afspraken over kosten voor de gebruiker, onderhoud en het toezicht daarop van de gemeente (schouw en jaarrekening)
 - werk aan een sterkere samenhang tussen geleverde prestatie en exploitatievergoeding (wat krijgt de vereniging en wat moet die daar voor realiseren?)

2. Stel een grootonderhoudsplan voor buitensportaccommodaties en gymzalen op. Ga daar geld voor reserveren. (Deze aanbeveling komt overeen met de voornemens in de sportnota 2009-2013)
Leg daarbij eenduidig vast, wie voor klein onderhoud, groot onderhoud en renovatie financieel en organisatorisch verantwoordelijk is.

3. Zorg voor consistentie in de uitvoering (nu er met de sportnota wel beleid is) en zorg voor handhaving door financieel toezicht op en een jaarlijkse schouw bij (geprivatiseerde) accommodaties. (De aanbeveling over handhaving doet overigens ook de eindrapportage 'Toekomstvisie De Swaneburg' voor dit sportcomplex.)

4. Kijk opnieuw naar het vrijwilligersbeleid: waar hebben verenigingen behoefte aan?
Denk daarbij aan deskundigheid en/of praktische hulp bij vragen op het gebied van boekhouding, de werkgeversrol, ARBO-technische vragen en dergelijke.

5. Ga verder met het inzichtelijk maken van de financiële gegevens en uitgaven aan accommodaties, met name bij de toerekening van kosten in multifunctionele accommodaties. Maak daarbij duidelijk wat aan geprivatiseerde accommodaties is besteed en wat aan gemeentelijke.

6. Maak een toetsingskader voor besluitvorming over de vraag om al dan niet te privatiseren, waarmee de voordelen, nadelen en risico's in financiële en maatschappelijke zin tegen elkaar afgewogen kunnen worden. Maak omgekeerd ook een toetsingskader waarmee de gemeente kan besluiten om iets (opnieuw) in eigendom of beheer te nemen. Stel verder een raamcontract op om de afspraken bij privatiseringen te standaardiseren.

5 Bestuurlijk wederhoor

[Ontvangen van het college van B&W; integraal overgenomen:]

Aan:
Rekenkamercommissie Coevorden
De heer W.A.M.ten Hove
Postbus 2
7740 AA COEVORDEN

Uw brief : 3 december 2008
Burgerservicentr. : -
Afdeling : Beleid en Strategie
Behandeld door : mevrouw C.Heesbeen, tel. (0524) 598 713
Kenmerk : EDWE 08.7270
Bijlage(n) : -
Coevorden : 12 januari 2009
Onderwerp : bestuurlijke reactie rapport 'geprivatiseerde accommodaties in de praktijk'

verz.: 14 JAN 2009

Geachte commissie,

Op 3 december 2008 hebben wij kennis kunnen nemen van uw rapport 'geprivatiseerde accommodaties in de praktijk, fase 2'. Wij maken graag van de mogelijkheid gebruik om hier onze reactie op te geven.

Wij zijn, voor wat betreft de uitkomsten uit het onderzoek onder externen, verheugd om te kunnen constateren dat zowel verenigingen en beheerders van geprivatiseerde accommodaties als verenigingen en gebruikers van onze accommodaties over het algemeen tevreden zijn over het gevoerde privatiseringsproces, de financiële afspraken en de verdeling van verantwoordelijkheden als duidelijk ervaren, en meer specifiek de gebruikers de beschikbaarheid van onze accommodaties als voldoende kwalificeren.

De conclusie dat er een veelheid aan afspraken is tussen gemeente en verenigingen/gebruikers delen wij. Deze diversiteit is voor een deel te verklaren als een erfenis uit de periode van voor de herindeling. Voor een ander deel heeft dit ons inziens ook te maken met het werkendeweg ontwikkelen van nieuw beleid. Geleidelijk is er een set van regels geformuleerd waaraan verzoeken worden getoetst. Deze regels zijn elk afzonderlijk tot stand gekomen en vormen op dit moment de bestendige beleidspraktijk. Dit alles neemt niet weg dat een eenduidige en transparante beleidslijn gewenst is.

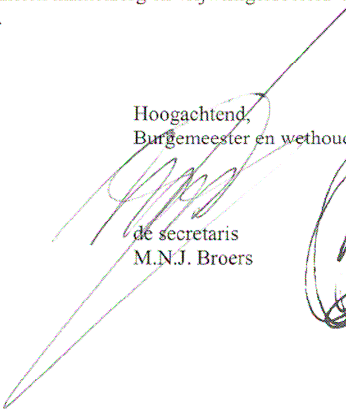
Uw conclusie dat er geen eenduidig antwoord is te geven op wat de privatisering kost c.q. heeft gekost en vooral de investeringen niet transparant zijn terug te vinden in begroting of rekening verklaren wij uit het feit dat er niet bij elke investering een aparte post wordt aangemaakt. Uw aanbeveling om dit inzichtelijk te maken en met name de toerekening van kosten in multifunctionele accommodaties nemen wij ter harte.

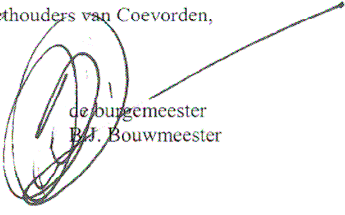
Wij zien ook overigens mogelijkheden om ons voordeel kunnen doen met de door u gedane aanbevelingen.

Zoals u bekend is, is de nota Sport en bewegen in Coevorden vastgesteld. Onderdelen van dit sportbeleid zijn een sportaccommodatiebeleid dat in 2009 een verdere uitwerking zal krijgen en de uitwerking van grootonderhoudsplannen voor de buitensportaccommodaties ten behoeve van een betere tarifiering. Hierbij is in de sportnota al een voorzet gegeven ten aanzien van klein en groot onderhoud en een eerste aanzet van een financiële en organisatorische verantwoordelijkheidstoedeling.

Ook bij het door ons in 2009 te ontwikkelen mantelzorg en vrijwilligersbeleid zullen wij bezien of uw aanbeveling kan worden meegenomen.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Coevorden,

de secretaris
M.N.J. Broers

de burgemeester
P.J. Bouwmeester

6 Nawoord Rekenkamercommissie

De Rekenkamercommissie Coevorden is verheugd, dat het Coevorder College van B&W met het merendeel van de conclusies van dit onderzoek expliciet instemt en dankt het college voor zijn reactie.

De rekenkamercommissie moet helaas vaststellen dat het college niet puntsgewijs duidelijk maakt, welke aanbevelingen het overneemt of afwijst, aanbeveling 5 (inzichtelijker toerekening) uitgezonderd. De rekenkamercommissie handhaaft daarom haar aanbevelingen. Zij geeft het college in overweging om bij zijn raadsvoorstel voor de behandeling van dit rapport in concrete termen (zo SMART mogelijk) duidelijk te maken, welke aanbevelingen het overneemt en hoe.

Bijlage 1 Geïnterviewde personen

Tweede fase

- Mw. C. Heesbeen, teamleider Samenleving
- Dhr. H. Sulmann, financieel consultant voor Educatie & Welzijn
- Dhr. H. Krabman, medewerker subsidieverlening

Eerste fase

- Mw. J. Remmelts-van Royen, Wethouder Sport en Financiën
- Dhr. G. Roeles, in zijn hoedanigheid van fractievoorzitter ten tijde van de onderzochte privatiseringen
- Dhr. J. Scholtens, Beleidsmedewerker sport

Toelichting op de financiën is gegeven door dhr. F. Meijerink, financieel medewerker welzijn.

Bijlage 2 Deelnemers rondetafelgesprekken

Maandag 22 september 2008, Sleen

Namens de Rekenkamercommissie:

mw. Hester Tjalma, onderzoeker SGBO

dhr. Carel Horstmeier, ambtelijk secretaris/onderzoeker Rekenkamercommissie

Sportverenigingen:

1.	Bosbad Noord-Sleen	Zwembad
2.	Bosbad Zwinderen	Zwembad
3.	Fortuna '65, Schoonoord	Volleyball
4.	Gymvereniging VIOS	Gym
5.	Ijsvereniging Voorwaarts, Sleen	Ijsvereniging
6.	Jeu de Boulesclub Mr. Runsink Stee, Schoonoord	Jeu de Boulesclub
7.	Tennisvereniging Sleen	Tennis
8.	VC Sleen	Volleyball
9.	VV Dalen	Voetbal
10.	VV Sleen	Voetbal
11.	VV VIOS	Voetbal

Dinsdag 23 september 2008, Coevorden

Namens de Rekenkamercommissie:

dhr. Fred Gross, extern lid Rekenkamercommissie Coevorden

mw. Hester Tjalma, onderzoeker SGBO

dhr. Carel Horstmeier, ambtelijk secretaris/onderzoeker Rekenkamercommissie

Sportverenigingen:

1.	CODAC	Loopgroep
2.	CTC	Tennis
3.	De Plons	Zwemmen
4.	DSC '65	Voetbal
5.	GV Dalen	Gym
6.	Ijsvereniging Coevorden	Ijsvereniging
7.	OGZ Oosterhesselen	Gym
8.	TVC	Turnen
9.	Vonk	Volleyball

Bijlage 3 Uitgaven per sportaccommodatie (jaarrekening)

De hier weergegeven uitgaven zijn gebaseerd op de gemeentelijke jaarrekening. Dit zijn kortom werkelijke uitgaven.

	2002	2003	2004	2005	2006	
alg. beheer = veldsportaccomm	63.513	198.240	55.750	45.222	46.416	 velden gemeente, gebouwen vereniging
alg. beheer = doorbel. Educatie en welzijn	211.284	164.737	167.771	161.725	151.138	
Overige aangelegenheden*	157.223	109.720	125.442	119.151	129.767	 eigendom gemeente, beheer geprivatiseerd
De Pampert voetbal	68.782	72.332	42.113	39.121	52.384	
De Pampert tennis	20.323	24.658	43.931	112.767	26.589	 geheel privaat, alleen beheersvergoeding
Klinkenvlier voetbal	108.723	141.814	131.248	147.604	121.430	
Steenwijksmoer voetbal	19.437	29.478	12.671	11.516	33.935	
Steenwijksmoer tennis	-1.567	453	9.785	1.179	873	
Sleen voetbal en tennis kleedkamers	9.135	7.943	5.096	2.347	3.484	kleedkamers gemeente (kantine/bestuurskamer vereniging, geen beheervergoeding), tennis geheel privaat
Sleen voetbal en tennis terreinen	49.204	79.835	64.695	56.569	59.708	voetbalvelden gemeente, tennisbanen vereniging
Sleen manage	-1.263	-642	0	0	0	
Schoonoord voetbal + korfbal	52.148	83.623	71.984	63.319	90.037	
Dalen voetbal en tennis	67.942	70.685	70.611	82.375	67.622	
Dalerpeel voetbal	37.139	51.467	91.469	84.673	48.196	kleedkamers gemeente/ kantine geprivatiseerd
Wachstum sportveld	1.979	1.530	0	0	0	beheervergoeding aan Dorpshuis niet uit 'sportbegroting'
Dalerveen voetbal	20.115	18.807	17.053	17.219	17.342	
Dalerveen manege	1.471	97	106	0	0	
Oosterhesselen voetbal	26.599	26.207	26.409	25.893	25.636	

	2002	2003	2004	2005	2006	
Oosterhesselen manege	2.634	852	2.444	2.117	2.062	vereniging binnenmanege, gemeente buitenmanege
Oosterhesselen tennis	2.303	2.011	0	0	0	
Geesbrug voetbal	19.069	18.643	18.926	18.852	19.065	
Zweeloo voetbal	59.477	61.297	62.172	62.655	63.354	
Zweeloo manege	7.411	7.638	7.755	7.820	7.914	
Zweeloo tennis	6.926	7.136	7.266	7.338	7.443	
t Haantje sportterrein	6.282	6.327	38.000	5.000	5.466	beheersvergoeding aan Dorpshuis niet uit 'sportbegroting'
Noord Sleen zwembad	84.910	95.291	101.214	98.023	94.628	
Zwinderen zwembad	48.071	48.831	49.360	49.752	50.177	
Knieplanden zwembad	15.000	40.000	40.800	41.281	41.979	

* **opgenomen in Overige aangelegenheden:**

beheersvergoeding turnvereniging	10.666,81	10.182,25	10.354,68	10.185,28	10.314,91
compensatieregeling Swaneburg	21.780,97	8.356,91	20.080,11	14.324,51	10.974,85

Sporthallen

sporthallen algemeen doorbelasting	702.729	606.550	655.028	660.851	670.385
Coevorden Drostenthal	55.068	0	0	0	0
Swaneburg	372.681	0	0	0	0
Dalen 't Grootveld	103.056	0	0	0	0
Oosterhesselen De Goorn	64.796	0	0	0	0
Schoonoord sporthal	54.124	0	0	0	0

			2002	2003	2004	2005	2006
Sporthal Sleen			87.189	0	0	0	0
Sportzaal Aelder Hooghe			18.673	0	0	0	0
Sportzaal Parkschool			21.248	0	0	0	0
Sportzaal Wilhelminaschool			31.895	0	0	0	0
Locatie De Kom			2.461	0	0	0	0
M.F.A. Aalden			0	0	0	0	0
M.F.C. Dalerpeel			0	0	0	0	0
Drostenstraat	3	o.a.					
asielzoekersschool			0	0	0	0	0

Bijlage 4 Uitkomsten enquête

A. Uitkomsten enquête beheerders

Hieronder worden de resultaten gepresenteerd van de enquête gehouden onder de beheerders van de sportaccommodaties in Coevorden. In de onderstaande tabel wordt de respons van deze enquête beschreven:

Tabel 1 Respons

Aantal verzonden enquêtes	Aantal ontvangen enquêtes	Respons %
90	30	33,3%

Omdat het moeilijk te achterhalen was, wie de feitelijke beheerders van de verschillende accommodaties zijn, is er bij de verzending van enquêtes voor gekozen om elke vereniging twee vragenlijsten te sturen: een voor gebruikers en een voor beheerders. In dit onderzoek onder beheerders zijn daarom 90 enquêtes verzonden waarvan 30 enquêtes ingevuld retour gezonden zijn. Dit brengt de respons op 33.3%. De ‘echte’ respons onder beheerders ligt dus waarschijnlijk aanmerkelijk hoger, omdat er minder dan 90 beheerders zijn.

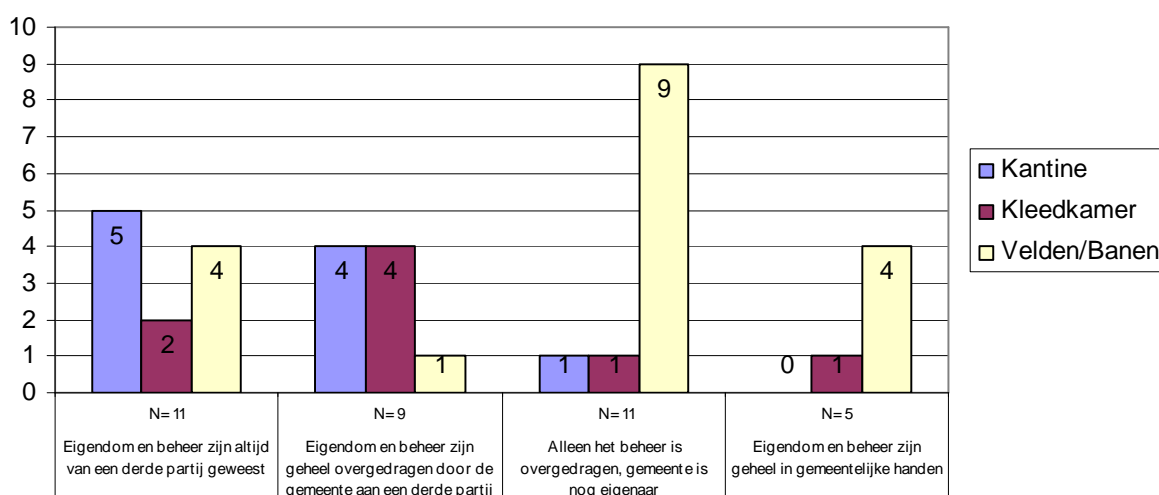
Resultaten

Hieronder worden de resultaten van de enquête gepresenteerd. Dit aan de hand van de vragen gesteld in de enquête. De resultaten worden steeds gepresenteerd in een figuur met de frequenties en daaronder een tabel met de bijbehorende percentages. Bij het percenteren is de antwoordcategorie “niet van toepassing (n.v.t.) buiten beschouwing gelaten. Vanwege het beperkte aantal respondenten zijn er geen verdere uitsplitsingen gemaakt tussen de verschillende doelgroepen (bijv. beheer in gemeentelijke handen afgezet tegen beheer door een private partij). Bij elke vraag is weergegeven op hoeveel respondenten de antwoorden zijn gebaseerd, zie hiervoor de aanduidingen “N=...”.

1. *Vorm van privatisering*

In de onderstaande figuur wordt weergegeven op welke wijze de kantines / kleedkamers / velden en banen van de sportaccommodaties al dan niet zijn geprivatiseerd in de gemeente Coevorden. Hieruit blijkt dat met name kantines en kleedkamers vaak in beheer en eigendom van een derde partij zijn. Voor de velden en banen geldt daarentegen dat deze vaker in eigendom en beheer van de gemeente zijn.

Grafiek en tabel 2: Welke vorm van privatisering is op u van toepassing?

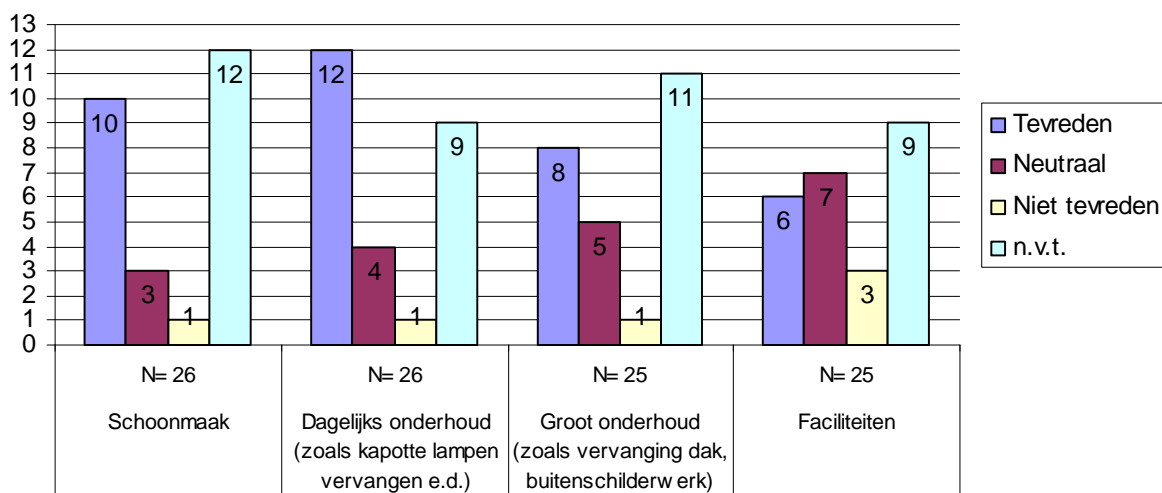

		Kantine	Kleedkamer	Velden/Banen
Eigendom en beheer zijn altijd van een derde partij geweest	N=11	46%	18%	36%
Eigendom en beheer zijn geheel overgedragen door de gemeente aan een derde partij	N=9	44%	44%	11%
Alleen het beheer is overgedragen, gemeente is nog eigenaar	N=11	9%	9%	82%
Eigendom en beheer zijn geheel in gemeentelijke handen	N=5	-	20%	80%

2. *Tevredenheid over het proces van privatisering, schoonmaak, dagelijks- en groot onderhoud en de faciliteiten*

Van de respondenten hebben 15 een antwoord gegeven op de vraag hoe zij terugkijken op het proces van privatisering. Daarvan zijn er 14 tevreden, één is niet tevreden. Ook voor de aspecten schoonmaak, dagelijks- en groot onderhoud voert tevredenheid de boventoon (zie figuur 2). Over de faciliteiten zijn de respondenten overwegend neutraal.

Grafiek en tabel 3: Tevredenheid schoonmaak, dagelijks- en groot onderhoud en de faciliteiten

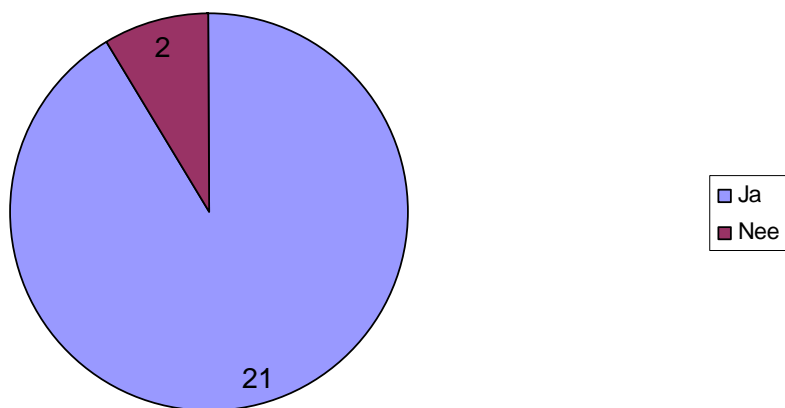

		Tevreden	Neutraal	Niet tevreden
Schoonmaak	N= 14	71%	21%	7%
Dagelijks onderhoud (zoals kapotte lampen vervangen e.d.)	N= 17	71%	24%	6%
Groot onderhoud (zoals vervanging dak, buitenschilderwerk)	N= 14	57%	36%	7%
Faciliteiten	N= 16	38%	44%	19%

3. Toegang van verenigingen tot de accommodatie

Een ruime meerderheid (91%) geeft aan voldoende gebruik te kunnen maken van de accommodatie.

Grafiek en tabel 4: Kunnen de verenigingen in voldoende mate gebruik maken van de accommodatie?

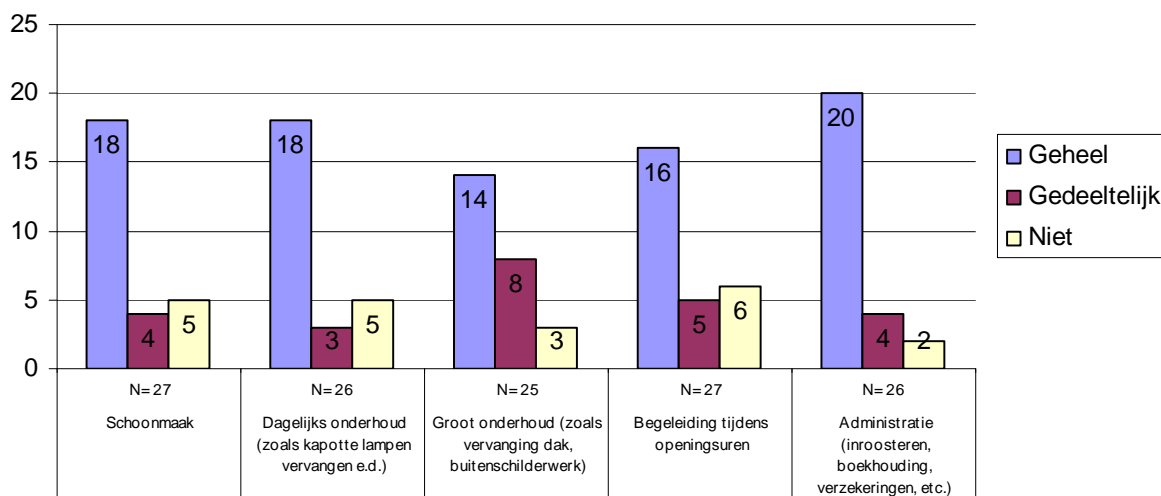

Voldoende gebruik?	N= 23
Ja	91%
Nee	9 %

4. Afhankelijkheid van vrijwilligers voor onderhoud en beheer

De beheerders zijn voor alle bevroegde aspecten (schoonmaak / dagelijks- en grootonderhoud / begeleiding tijdens de openingsuren en administratie) in meerderheid geheel afhankelijk van vrijwilligers. Slechts een minderheid (8-22%) geeft per aspect aan helemaal niet afhankelijk te zijn van vrijwilligers.

Grafiek en tabel 5: In hoeverre is onderhoud en beheer afhankelijk van vrijwilligers?

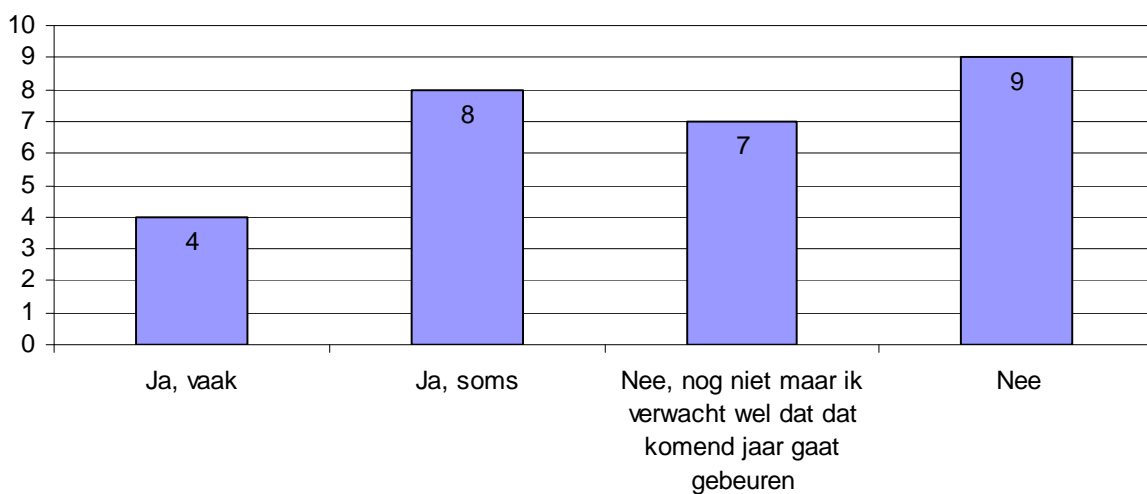

		Geheel	Gedeeltelijk	Niet
Schoonmaak	N= 27	67%	15%	19%
Dagelijks onderhoud (zoals kapotte lampen vervangen e.d.)	N= 26	70%	12%	19%
Groot onderhoud (zoals vervanging dak, buitenschilderwerk)	N= 25	56%	32%	12%
Begeleiding tijdens openingsuren	N= 27	59%	19%	22%
Administratie (inroosteren, boekhouding, verzekeringen, etc.)	N= 26	77%	15%	8%

5. Moeite bij het vinden van vrijwilligers voor onderhoud en beheer

Van de respondenten geeft 14% aan vaak moeite te hebben bij het vinden van vrijwilligers voor onderhoud en beheer. Ongeveer een derde (29%) geeft aan hier soms moeite mee te hebben. Een kwart (25 %) van de respondenten verwacht in de komende jaren problemen met het vinden van vrijwilligers te ondervinden. Ook ongeveer een derde (32%) heeft geen problemen met het vinden van vrijwilligers.

Grafiek en tabel 6: Als u vrijwilligers inschakelt bij het onderhoud en beheer, heeft u dan moeite daar mensen voor te vinden?

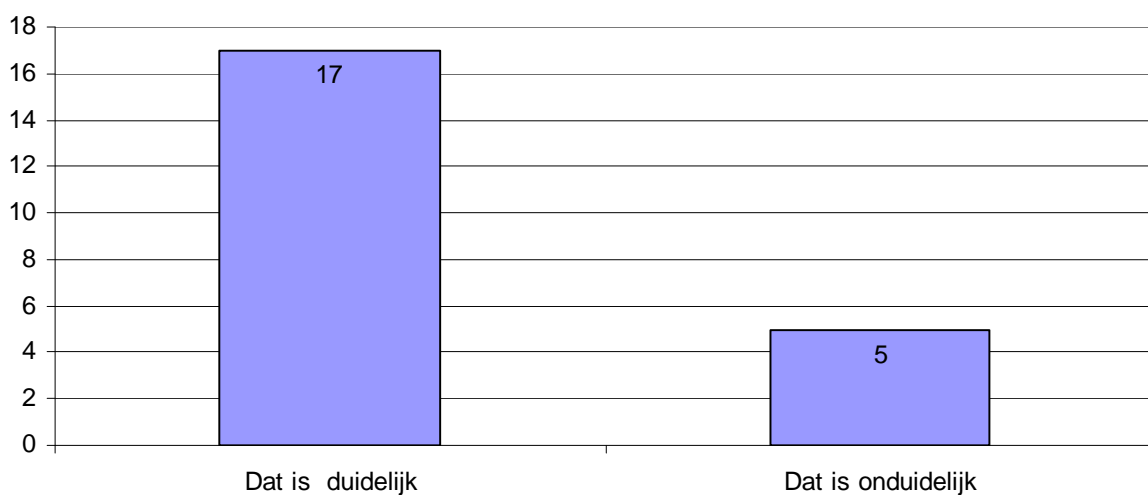

	N= 28
Ja, vaak	14%
Ja, soms	29%
Nee, nog niet maar ik verwacht wel dat dat komend jaar gaat gebeuren	25%
Nee	32%

6. Verdeling van verantwoordelijkheden tussen gemeente als eigenaar en de beheerder

Een ruime meerderheid (77%) geeft aan dat de verantwoordelijkheden tussen de gemeente en de beheerder duidelijk zijn vastgelegd.

Grafiek en tabel 7: Is de verdeling van verantwoordelijkheden tussen de gemeente als eigenaar en u als beheerder duidelijk vastgelegd? (afspraken wie wat moet doen?)

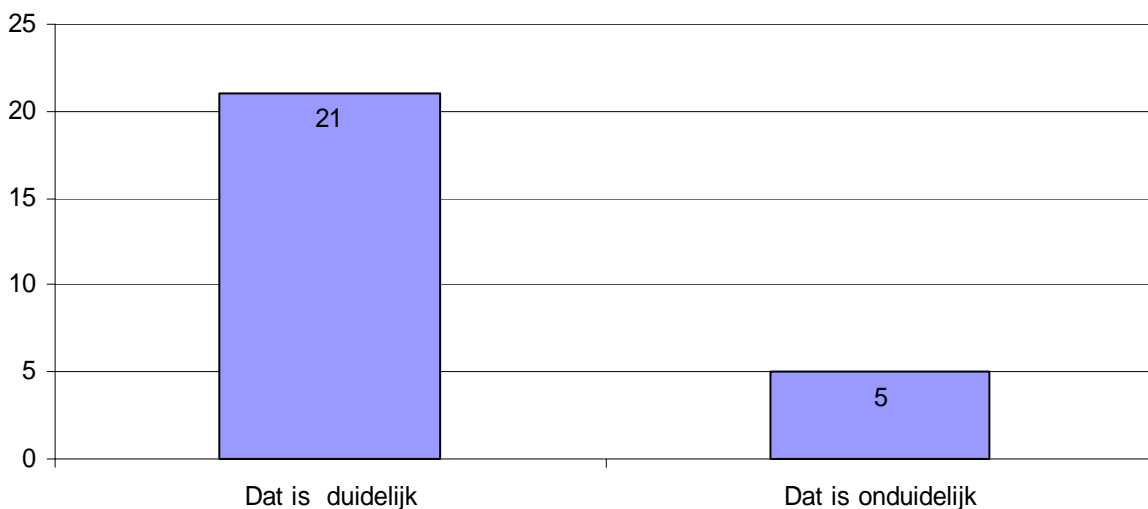

	N= 22
Dat is duidelijk	77%
Dat is onduidelijk	23%

7. Afspraken over wie, wat betaalt

Voor 81% van de respondenten is het duidelijk met welke financiële verzoeken men wel en niet bij de gemeente kan aankloppen.

Grafiek en tabel 8: Is het duidelijk met welke financiële verzoeken u wel en niet bij de gemeente kunt aankloppen? (afspraken wie wat betaalt?)

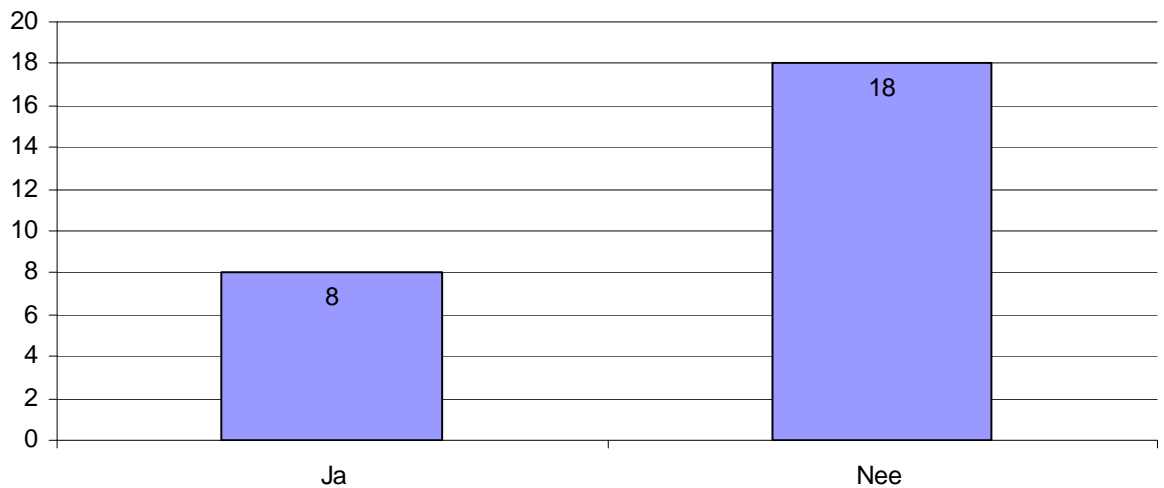

	N= 26
Dat is duidelijk	81%
Dat is onduidelijk	19%

8. Gehonoreerde verzoeken tot financiële bijdrage

Van de respondenten geeft 31% aan dat in de afgelopen 5 jaar een verzoek om financiële bijdrage buiten de jaarlijkse bijdrage om door de gemeente is gehonoreerd. Ruim twee derde (69%) van de respondenten geeft aan dat dit niet gebeurt is.

Grafiek en tabel 9: Heeft de gemeente in de afgelopen 5 jaar wel eens verzoeken om een financiële bijdrage gehonoreerd buiten de jaarlijkse bijdrage om?

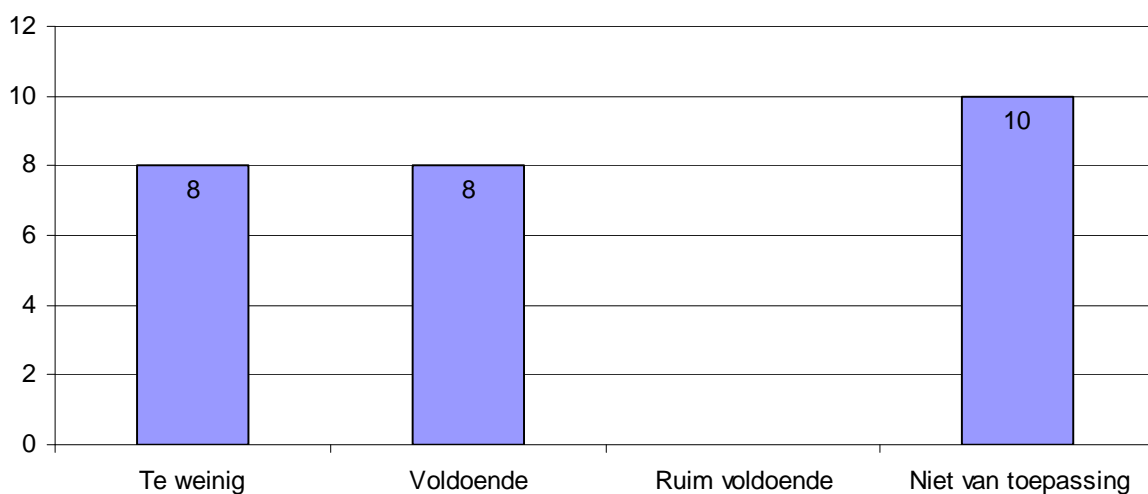

	N= 26
Ja	31%
Nee	69%

9. *Oordeel over de jaarlijkse beheervergoeding of bijdrage die van de gemeente wordt ontvangen*

De helft (50%) van de beheerders beoordeeld de jaarlijkse beheervergoeding of bijdrage die men van de gemeente ontvangt als te weinig. Een zelfde aantal respondenten (50%) geeft aan dat deze voldoende is. Geen van de respondenten vindt de bijdragen ruim voldoende. De 10 respondenten die geen expliciete mening (n.v.t.) opgaven, zijn niet meegenomen bij het percenteren.

Grafiek en tabel 10: Wat vindt u van de jaarlijkse beheervergoeding of bijdrage die u van de gemeente ontvangt? (Voldoende houdt in dat u indien nodig ook reserveringen kunt doen voor niet jaarlijks terugkerende uitgaven)

	N= 16
Te weinig	50%%
Voldoende	50%%
Ruim voldoende	0%

B. Uitkomsten enquête gebruikers sportaccommodaties

Hieronder worden de resultaten gepresenteerd van de enquête gehouden onder de gebruikers van de sportaccommodaties in Coevorden. In de onderstaande tabel wordt de respons van deze enquête beschreven:

Tabel 1 respons

Aantal verzonden enquêtes	Aantal ontvangen enquêtes	Respons %
79	46	58%

In dit onderzoek zijn 79 enquêtes verzonden waarvan 46 enquêtes ingevuld retour gezonden zijn. Dit brengt de respons op 58%. Een drietal enquêtes is na de sluitingsdatum binnengekomen.

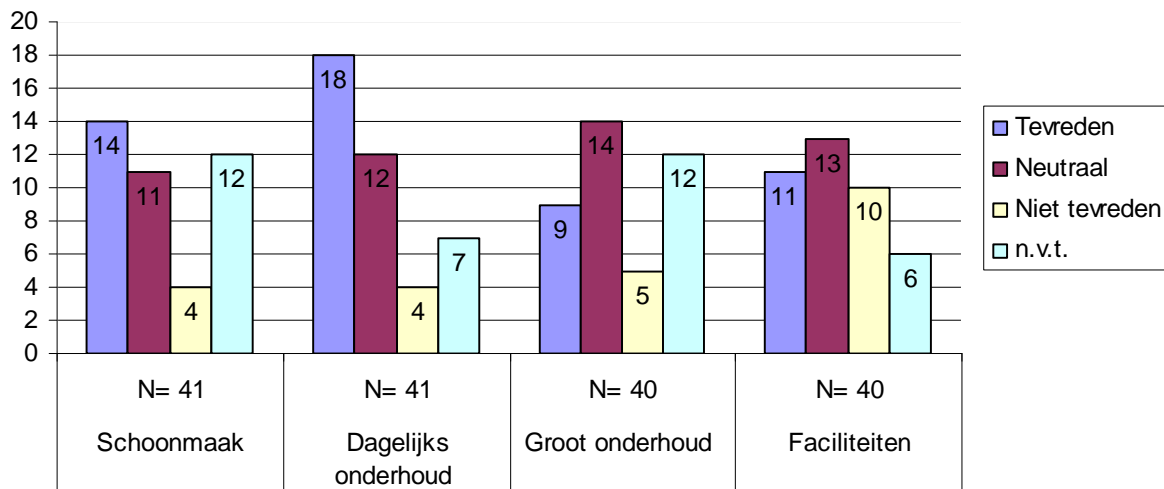
Bij de vragenlijst die door de gebruikers van accommodaties zijn ingevuld is niet expliciet gevraagd naar de eigendomsconstructie. Een uitsplitsing naar (gedeeltelijk) gemeentelijke of private situaties is daardoor niet goed mogelijk.

Hieronder worden de resultaten van de enquête gepresenteerd. Dit aan de hand van de vragen gesteld in de enquête. De resultaten worden steeds gepresenteerd in een figuur met frequenties en daaronder een tabel met percentages, toegelicht in een korte tekst. Bij het percenteren is de antwoordcategorie “niet van toepassing” (n.v.t.) buiten beschouwing gelaten.

1. *Tevredenheid over schoonmaak, dagelijks- en grootonderhoud en de faciliteiten*

De tevredenheid over de bevraagde aspecten schoonmaak, dagelijks- en grootonderhoud en de geboden faciliteiten is redelijk tot goed te noemen: de tevreden en neutrale antwoorden overheersen. De onvrede is het grootst bij de faciliteiten (29% niet tevreden).

Grafiek en tabel 2: Tevredenheid over schoonmaak, dagelijks- en grootonderhoud en faciliteiten

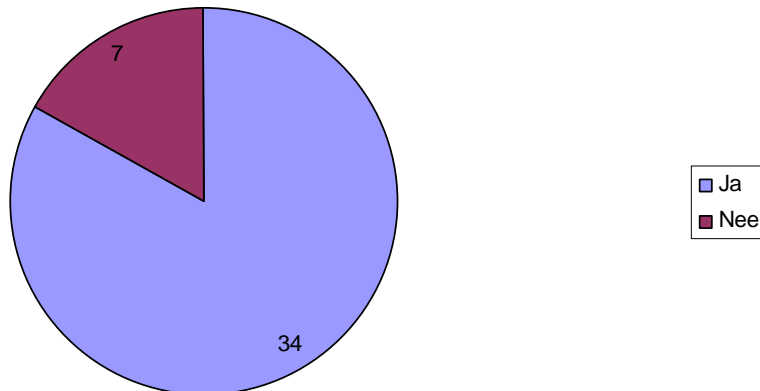

		Tevreden	Neutraal	Niet tevreden
Schoonmaak	N= 29	48%	38%	14%
Dagelijks onderhoud	N= 34	53%	35%	12%
Groot onderhoud	N= 28	32%	50%	18%
Faciliteiten	N= 34	32%	38%	29%

2. *Kan voldoende gebruik gemaakt worden van de accommodatie?*

Op de vraag of de accommodatie voldoende beschikbaar is, antwoorden 34 (83%) respondenten ja, en 7 (17%) nee.

Grafiek en tabel 3: Kan voldoende gebruik gemaakt worden van de faciliteiten

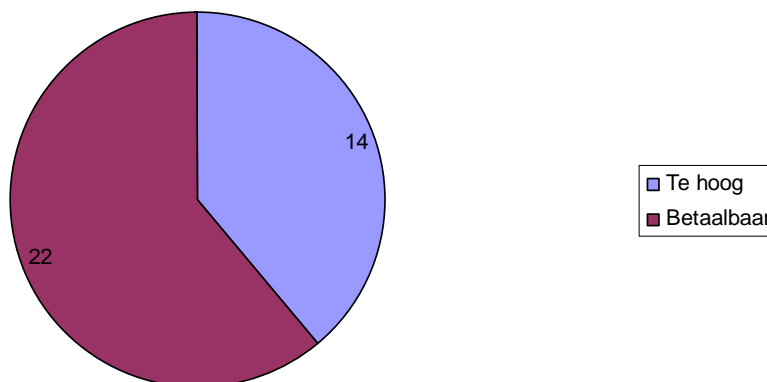

	N= 41
Ja	83%
Nee	17%

3. *Tevredenheid over de kosten van het gebruik van de accommodatie*

De kosten tussentijdse zijn punt van zorg: 22 (61%) respondenten vinden de kosten voor het gebruik van de accommodatie betaalbaar, een relatief grote minderheid van 14 respondenten (39%) vindt deze te hoog.

Grafiek en tabel 4: Tevredenheid over de kosten van het gebruik van de accommodatie?

	N= 36
Te hoog	39%
Betaalbaar	61%

Bijlage 5 Normenkader sportaccommodaties

Doeltreffendheid:

- De gemeente heeft eenduidige, vastgelegde doelen voor sportaccommodaties
- De gemeente heeft eenduidige, vastgelegde doelen voor privatisering van sportaccommodaties
- De gemeente heeft vastgesteld welke sporten en accommodaties tot het basisniveau behoren en daarmee tot de verantwoordelijkheid van gemeentelijk beleid
- De sportaccommodaties die behoren tot het basisniveau voldoen aan de volgende criteria:
 - o kwantitatief voldoende:
 - naar de mening van de gebruikers
 - op basis van de criteria voor het niveau van basisvoorzieningen, zoals door de gemeente vastgelegd
 - o kwalitatief voldoende:
 - de accommodaties voldoen aan de door NOC-NSF opgestelde specificaties¹
 - de accommodaties voldoen aan algemene technische eisen, zoals brandveiligheid en dergelijke
 - o financieel betaalbaar voor sporters
 - o fysiek toegankelijk (gehandicapten, geografische spreiding, bereikbaarheid)
 - o de accommodaties voldoen aan de behoeftes van de gebruikers

Sturing:

- De gemeente heeft sturingskracht voor wat betreft het behalen van de doelstellingen van het accommodatiebeleid:
 - o De gemeente maakt gebruik van sturingsinstrumenten, zoals exploitatieovereenkomsten en gebruikersafspraken, waarmee de doelstellingen van het beleid kunnen worden behaald
 - o De gemeente handhaaft deze instrumenten
- De gemeente heeft concrete acties geformuleerd om tot de beleidsdoelstellingen te komen
- De verantwoordelijke voor de accommodatie rapporteert regelmatig aan de gemeente (ambtelijk)

¹ Het *Handboek Sportaccommodaties* dat door NOC-NSF wordt uitgebracht is een losbladig naslagwerk voor iedereen die met planning, ontwerp, bouw, beheer, exploitatie of onderhoud van sportaccommodaties te maken heeft. Het Handboek Sportaccommodaties geeft zowel algemene sporttakoverstijgende richtlijnen voor accommodaties als specifieke eisen per sporttak.

- Het college rapporteert over de voortgang van het bereiken van de doelstellingen van het beleid aan de raad

Financiën en doelmatigheid:

- Er zijn duidelijke afspraken over financiën tussen gemeente, exploitant en eindgebruiker (wie betaalt wat)
- Er is sprake van uniformiteit in afspraken die de gemeente maakt met exploitanten en gebruikers
- De afspraken met betrekking tot de financiën worden nageleefd
- De uitgaven aan sportaccommodaties staan in redelijke verhouding tot de uitgaven van vergelijkbare gemeenten

Risicobeheersing

- Het accommodatiebeleid en de accommodaties zijn in staat de ontwikkelingen en risico's in de (nabije) toekomst goed op te vangen
- Er is beleid en er zijn concrete acties om de inzet van vrijwilligers op peil te houden.

**Bijlage 6 Tussenrapport fase 1 (inventarisatie):
Privatisering van sportaccommodaties**

1 De vraagstelling

In de gemeente Coevorden doet zich de situatie voor dat een deel van de sportaccommodaties is geprivatiseerd en een ongeveer even groot deel in gemeentelijk eigendom en beheer is. De formele lijn, die in documenten is vastgelegd, is dat er in de toekomst verder gegaan zal worden met de privatisering van accommodaties, maar de feitelijke situatie is dat dat de laatste jaren vrijwel niet is gebeurd.

De rekenkamercommissie heeft van verschillende raadsfracties het voorstel gekregen onderzoek te doen naar de privatisering van sportaccommodaties.

De centrale onderzoeksvraag luidt dan ook:

Wat is de doelmatigheid en doeltreffendheid van het beleid en beheer voor de geprivatiseerde sportaccommodaties?

Deze vraagstelling is door de rekenkamercommissie uitgewerkt in twee delen, die ook in twee fases zullen worden uitgevoerd:

Fase 1: Inventarisatie

In de eerste inventariserende fase komen de volgende vragen aan de orde:

- Welke accommodaties zijn in de periode 1998-2008 geprivatiseerd?
- Wat waren daarbij de uitgangspunten en doelstellingen?
- Hoe zijn deze doelstellingen juridisch, organisatorisch en financieel vormgegeven?

Fase 2: Onderzoek naar de praktijk van geprivatiseerde accommodaties

Hierbij worden in elk geval de ervaringen van sportclubs betrokken en worden de kosten in beeld gebracht. Ook wordt gekeken naar de mogelijkheid die de gemeente heeft om te sturen in het geval van geprivatiseerde accommodaties. De exacte vraagstelling voor de tweede fase zal worden bepaald op basis van de uitkomsten van de inventarisatie.

In dit rapport wordt ingegaan op het eerste deel van het onderzoek, de inventarisatie. Hiervoor zijn documenten, zoals beleidsstukken, notulen en contracten bestudeerd. Daarnaast zijn gesprekken gevoerd met bestuurlijk en ambtelijk vertegenwoordigers. Door de vlotte medewerking van alle betrokkenen, in het bijzonder de ambtelijke organisatie, verliep dit prima. In de bijlage zijn de namen en functies van de geïnterviewden opgenomen.

In deze rapportage wordt eerst nagegaan wat de uitgangspunten en doelstellingen van het beleid vanaf 1998 zijn geweest. In hoofdstuk 3 wordt de feitelijke situatie beschreven; welke privatiseringen zijn er sinds de gemeentelijke herindeling van 1998 geweest en de op welke wijze wordt met geprivatiseerde accommodaties omgegaan. In hoofdstuk 4 tenslotte worden de onderzoeksvragen beantwoord. In de bijlage is een overzicht opgenomen van alle sportaccommodaties en de wijze waarop het eigendom en het onderhoud zijn verdeeld.

Het onderzoek is in opdracht van de rekenkamercommissie uitgevoerd door mevrouw H. Tjalma - den Oudsten en mevrouw M.P.C. van den Burg van SGBO en de heer C.H. Horstmeier, secretaris-onderzoeker van de rekenkamercommissie.

2 Uitgangspunten en doelstellingen van beleid

In dit hoofdstuk wordt een overzicht gegeven van het sportbeleid en de visie op accommodaties in het bijzonder sinds 1998. Ook worden andere relevante ontwikkelingen toegelicht.

2.1 Sportbeleid sinds 1998

Sinds de vorming van de nieuwe gemeente Coevorden in 1998 zijn op het gebied van sportaccommodaties de volgende stukken verschenen:

Kadernotitie Sportbeleid, 1999

Dit is een startnotitie van de heringedeelde gemeente Coevorden om het nieuwe sportbeleid voor te bereiden. In deze notitie wordt vastgesteld dat gemeenten de laatste jaren veel onderhouds- en exploitatietaken hebben overgedragen aan sportverenigingen en andere sportaanbieders, 'voornamelijk als bezuinigingsmaatregel'.

Tegelijkertijd wordt geconstateerd dat 'verenigingen (georganiseerde sport) meer onder druk (komen) staan bijvoorbeeld wat betreft financiën en aantal en deskundigheid vrijwilligers. Dit gecombineerd met de geschetste individualisering zet de verenigingen nog meer onder druk.'

Als uitgangspunt voor het nieuw te ontwikkelen beleid wordt gehanteerd dat de sport in eerste instantie zelf verantwoordelijk is voor de sportbeoefening en dat sportbeoefening voor iedereen (gemeente en sporters) betaalbaar dient te zijn. De gemeente dient zich te richten op aanleg en instandhouding van eigentijdse sportvoorzieningen. Dat bepaalt ook mede het woon- en vestigingsklimaat van de gemeente.

Over accommodaties wordt verder als doelstelling opgenomen dat de gemeente samenwerkt met particuliere organisaties. Zowel bij de realisatie van accommodaties als bij beheer en exploitatie zal 'een verschuiving naar het particulier initiatief waar mogelijk/wenselijk worden voortgezet'. Reden daarvoor is niet alleen financieel van aard, maar ook 'omdat de gedachte heerst dat de verantwoordelijkheid voor de sport in de eerste plaats bij de sporters zelf dient te liggen.'

Notitie tarifiering zaalsportaccommodaties, 1999

De tarieven van zowel de binnen- als de buitensportaccommodaties van de vijf gemeenten liepen fors uiteen. In deze notitie worden de tarieven voor de zalen geharmoniseerd. De notitie constateert dat de tarieven voor de buitensportaccommodaties ook nog geharmoniseerd dienen te worden.

Notitie Sportsubsidiering, 1999

In deze notitie wordt vastgelegd dat sportverenigingen alleen subsidie zullen ontvangen voor jeugdleden. Het gaat om een bedrag van fl.35,- per jaar voor leden tot en met 18 jaar (geïndexeerd). Daarnaast komt er een tegemoetkoming voor kleine verenigingen met

minder dan 100 leden. Deze toeslag wordt bepaald op basis van het aantal jeugdleden dat zo'n vereniging heeft en wordt vastgesteld op fl 500 (bij minder dan 50 jeugdleden) of fl. 750 (bij meer dan 50 jeugdleden) per vereniging. Deze bedragen zijn geïndexeerd.

Over het jaar 2007 is op deze wijze in totaal € 109.720 aan subsidies verstrekt, waarvan een bedrag van ca. € 20.000 is bestemd voor sportevenementen.

Beleidsuitgangspunten onderhoud sportterreinen, door het college vastgesteld op 3-7-2001

Deze notitie betreft de belijningen en netten van de 28 gemeentelijke sportvelden. De gemeente betaalt daartoe per wedstrijdveld per jaar fl. 500 aan de vereniging. Er worden afspraken gemaakt over onderhoud van grassportvelden en tennisbanen. Er is dus ook sprake van zelfwerkzaamheid op gemeentelijke velden.

Collegeprogramma 2002-2006: Beleidsprogramma De klant centraal

Het collegeprogramma van de raadsperiode 2002-2006 geeft een wat dubbele boodschap af: Enerzijds is er over accommodaties in het algemeen, dus niet alleen sport, opgenomen: 'Verder hebben we het voornemen om te kijken of het mogelijk is om accommodaties af te stoten. De vrijkomende bedragen inclusief de exploitatielasten worden toegevoegd aan de bestemmingsreserve accommodatiebeleid. In 2003 zal een beleidsnota worden opgesteld, vooruitlopend hierop wordt een fonds van € 250.000 ter beschikking gesteld.' Dit fonds is in de vorm van de reserve accommodatiebeleid inmiddels gerealiseerd en gegroeid tot € 547.600.

Over privatisering wordt gezegd: 'Er wordt een terughoudend beleid gevoerd met betrekking tot privatisering. Privatisering van gemeentelijke voorzieningen en taken zal door ons college in voorkomende gevallen alleen in overweging worden genomen als het kwaliteitsniveau van de betreffende voorziening minstens gelijk blijft. Wij zijn derhalve geen voorstander van privatisering puur om financiële redenen. Dat neemt niet weg dat de financiële component in voorkomende gevallen een belangrijke afwegingsfactor vormt.'

Ambtelijke notitie Tussentijdse evaluatie tarifiering sporttarieven, 2003

Deze notitie leidt tot een bestuursopdracht om tot herziening van het sportbeleid te komen. Daarbij moeten aan de orde komen: tarifiering buiten- en binnensporten, sportsubsidieering en sportstimulering. De herziening moet interactief tot stand komen.

Nota Herijking sportbeleid gemeente Coevorden, 2004

Dit is een kaderstellende nota ten behoeve van de herziening sportbeleid. Geconstateerd wordt dat 'privatisering niet aan de orde is, tenzij (dat) van onderop wordt geïnitieerd'. Ook moet er sprake zijn van een win-win-situatie en moet de kwaliteit niet onder druk komen staan.

Wat de kosten van sporthallen betreft draagt de gemeente 67% van de kosten, de verenigingen 33% door middel van huurtarieven. De clubs die zijn aangewezen op de geprivatiseerde sporthal de Swaneburg, die wel kostendekkende tarieven rekent,

ontvangen een compensatie voor die hogere kosten. De kosten van deze regeling bedragen in 2007 € 10.482. Dit bedrag is inclusief de huur van het zwembad.

Verder wil men multifunctionele inzet van accommodaties bevorderen en streeft de gemeente actief naar een optimale bezetting.

Privatiseringen van 2005: de verwachtingen van de raad

Wat waren de verwachtingen van de raad bij de twee privatiseringen van 2005? Bij de behandeling van de privatisering van het Bosbad Noord-Sleen, wordt in de commissie- en raadsvergadering november/ december 2005 het volgende gezegd.

De raad gaat unaniem akkoord met het voorstel om het Bosbad over te dragen aan de Stichting. Vooral het initiatief van onderop, een gemotiveerde bevolking die zich wil inzetten voor behoud van het bad, wordt door de fracties gewaardeerd.

Het bosbad Noord-Sleen is bovendien het enige openluchtwembad waarvan het beheer en de exploitatie nog in handen zijn van de gemeente Coevorden. Overdracht ligt dus voor de hand.

Een enkele fractie spreekt wel zijn zorg uit over de grote verantwoordelijkheid die nu wordt gevraagd van vrijwilligers. Over de financiële gevolgen en risico's wordt vrijwel niet gesproken, men gaat er van uit dat de berekening die de Stichting zelf gemaakt heeft voldoende realistisch is om de exploitatie rond te krijgen.

Over de CTC tennisaccommodatie wordt in de commissie- en raadsvergadering van 2005 weinig gesproken. In de commissie gaat de discussie vrijwel alleen over de dekkingsmiddelen die het college voorstelt voor de nieuwbouw, niet over de privatisering zelf. In de raadsvergadering werd dit agendapunt om 1.00 uur 's nachts aan de orde gesteld. De raad stemde zonder discussie unaniem in.

Nota Uitwerking sportbeleid gemeente Coevorden, door BMC opgesteld in 2006

Deze nota werd doorkruist door de raadsverkiezingen, een nieuw bestuursprogramma, en de provinciale campagne 'Drenthe beweegt'. Het college geeft aan dat de nota daarom nooit is vastgesteld.

Bestuursprogramma 2006-2010

In het huidige bestuursprogramma is opgenomen dat er 'op basis van de huidige privatiseringsovereenkomsten onderzoek (gedaan wordt) naar de mogelijke uitbreiding van privatisering van accommodaties.' Voornemen is om dat in 2008 te doen. Ook zal een interne inventarisatie worden gemaakt naar de mogelijkheden om de accommodaties (multi)functioneler en effectiever in te zetten.

Startnotitie Naar een interactieve beleidsontwikkeling sport, 12 juni 2007 door de raad vastgesteld

Deze notitie is een herziening van de kaderstellende nota van 2004. Dat wil zeggen dat het college op basis van deze uitgangspunten de definitieve sportnota kan gaan uitwerken. Hoofdpijnen zijn:

- duurzaamheid, sociale samenhang
- betrokkenheid van bewoners bij beleidsontwikkeling
- stimuleren van inwoners mee te helpen bij realiseren van maatschappelijke doelen (wijk/buurtgericht werken)
- sociale activering/ reïntegratie uitkeringsgerechtigden
- multifunctionaliteit van accommodaties
- verdergaande privatisering

Als hoofddoelstelling wordt genoemd: ‘Voorzover belanghebbenden daartoe redelijkerwijs zelf niet in staat zijn, zorgt de gemeente in de voorwaardenscheppende sfeer en in overleg met alle belanghebbenden partijen die op enigerlei wijze betrokken zijn bij sportactiviteiten, voor kwalitatief goede voorzieningen en activiteiten op sportief gebied. Op deze wijze draagt het gemeentelijk sportbeleid bij aan een leefbare gemeente, waarin iedereen kan meedoen aan activiteiten op het gebied van sport en bewegen.

De gemeente hecht aan het erkennen van de maatschappelijke betekenis van sport en brengt dit tot uitdrukking in haar beleid.’

Voor de accommodaties gelden de volgende uitgangspunten: Spreiding van voor de sport noodzakelijke voorzieningen over de verschillende kernen, bepalen van de reikwijdte, dat wil zeggen er moet een afbakening worden gemaakt welke sporten onder het gemeentelijk beleid vallen, het vergroten van multifunctionaliteit en het optimaal gebruik openbare ruimte.

Voor de tarieven geldt: Betaalbaar, transparant, rechtvaardig, beheersbaar en harmonisatie van de buitensporttarieven (dit laatste was en is nog steeds niet gebeurd).

Met betrekking tot de subsidies wordt vastgelegd dat deze moeten voldoen aan de uitgangspunten: Rechtvaardige en evenwichtige verdeling van middelen, geen subsidies aan verenigingen of sportdeelnemers in het algemeen, maar alleen indirecte bijdragen door middel van niet-kostendekkende tarieven, of voor projecten. Daarbij wordt bepaald dat wijzigingen in het subsidiebeleid binnen de bestaande budgetten moeten worden gerealiseerd.

Notitie ten behoeve van B&W maart 2007

Op basis van het bestuursakkoord is € 50.000 vanaf 2007 opgenomen per jaar voor (sport)accommodaties, deels gevuld uit reserve Accommodatiebeleid, deels uit de begroting. Voorstel is deze € 50.000 te spenderen en € 30.000 naar voren te halen van 2008.

Gehonoreerde verzoeken zijn ondermeer:

Nieuwe gymvloer en materialen Dorpshuis de Tiphof, Geesbrug

Voor het Dorpshuis in Geesbrug, waarin ondermeer een gymzaal is ondergebracht, wordt € 9371 voor de vloer en € 28.761 voor sportmaterialen ter beschikking gesteld. Als motivatie, die door het college is overgenomen, wordt gegeven: “Formeel gezien dient het bestuur van de stichting dorps huis de Tiphof zelf zorg te dragen voor een nieuwe vloer en materialen. Het dorps huis is namelijk in eigendom van de stichting. Toch blijkt dat

dorpshuisbesturen vaak niet of onvoldoende in staat zijn om de accommodatie in goede staat te houden. Om deze reden dient, voortvloeiend uit de nota Accommodatiebeleid welzijn, kunst en cultuur eenduidig subsidiebeleid ontwikkeld te worden voor dorpshuizen. Op dit moment is dit beleid nog niet voorhanden, terwijl de noodzaak tot ingrijpen wel aanwezig is.”

Begrotingsbehandeling november 2007

De raad heeft moeite met de ingezette lijn van privatisering. Verschillende fracties geven aan dat privatisering geen doel op zich moet worden, en dat het college niet helder heeft aangetoond waarom het zou moeten. De VVD-fractie geeft expliciet aan dat de druk op vrijwilligers te groot kan worden door privatisering. Het college zegt toe bij de perspectiefnota 2009 met nadere voorstellen over privatisering te komen op basis van de dan te presenteren actuele onderhoudsplannen.

Verslag van de B&W-vergadering van op 20 mei 2008 over de ontwerpbeleidsnota “Een nieuwe visie op sport én bewegen in de gemeente Coevorden 2009-2012”

De allernieuwste stap in het sportbeleid is deze nota, die voorstellen omvat om:

- de huidige formatie sport uit te breiden met 0.5 fte;
- vier speerpunten te benoemen waarbij prioriteit wordt gelegd bij het op orde brengen en borgen van de kwaliteit van huidige sportvoorzieningenniveau;
- te onderzoeken of clustering of inkrimping van sportparken kan plaatsvinden in relatie tot (mogelijke inverdieneffecten door) de aanleg van kunstgras;
- een onderzoek te doen naar de mogelijkheid om een multifunctionele baan in de stad te realiseren.
- de financiële aspecten van deze nota integraal af te wegen bij de perspectiefnota 2009

Met betrekking tot het onderzoek naar uitbreiding van de privatisering van (sport)accommodaties wordet geconcludeerd dat dit wordt uit gesteld tot 2010. Bovendien wordt geconstateerd dat “onze gemeente echter nauwelijks tot geen inzicht (heeft) in de ervaringen van geprivatiseerde verenigingen en instellingen. Om die reden vinden wij het wenselijk het onderzoek uit te breiden met een gedegen evaluatie van de bestaande geprivatiseerde situatie en inhoudelijke visieontwikkeling op privatisering.”

2.2 Ander relevant beleid en trends

Accommodatiebeleid voor welzijn, kunst en cultuur

Voor de sector welzijn, kunst en cultuur is in 2004 een accommodatienota vastgesteld. De sportaccommodaties vallen hier dus niet onder. Deze nota heeft de vorm van een kaderstellend document, dat nog verdere uitwerking door het college behoeft.

In deze nota komt de visie op accommodaties voor welzijn, kunst en cultuur aan bod. Hierin wordt een ontwikkelingsperspectief vastgesteld, dat moet leiden tot multifunctionele accommodaties in Coevorden en de grootste kernen. Voor de kleinere

kernen is de ambitie een ontmoetingsplaats in stand te houden. Deze accommodaties kunnen geprivatiseerd zijn. Hiervoor worden verschillende modellen voorgesteld.

Daarbij houdt de gemeente de regie, maar is samenwerking met derden onontbeerlijk. Als motivatie voor privatisering worden genoemd draagvlak en draagkracht, dat wil zeggen de wens om verenigingen medeverantwoordelijk te maken of te houden voor de voorzieningen.

Naast de beleidsnota is de praktijk in deze sector dat geprivatiseerde accommodaties zich ook wel eens voor groot onderhoud melden bij de gemeente en dat die daar dan adhoc op reageert.

Financieel beleid

De gemeente geeft geen garanties af ten behoeve van de Stichting Waarborgfonds Sport, zodat verenigingen niet zelf een lening kunnen afsluiten met gemeentelijke accommodatie als onderpand. Verenigingen met panden in eigendom kunnen (en doen) dat wel.

De gemeenteraad van Coevorden heeft als beleid vastgesteld dat er geen (zachte) leningen aan verenigingen worden verstrekt, bijvoorbeeld om incidentele oplossingen te kunnen financieren. In het verleden heeft dat in de vorige gemeenten wel plaatsgevonden, zoals bijvoorbeeld bij de sportclub Germanicus. Hier is een geldlening verstrekt in 1997 van € 72.605, waarvan de aflossing in 2007 voor 2 jaar is opgeschort in verband met betalingsmoeilijkheden.

Het B&W-advies ter voorbereiding van dit besluit (25-10-2007) vermeldt dat in het verleden vaker betalingsregelingen getroffen zijn. Er worden 3 voorbeelden genoemd. 'Hoewel het niet als beleid is vastgelegd, kan het als bestendige bestuurspraktijk worden aangemerkt', aldus de notitie.

Meerjarenbegroting 2008-2013

De gemeente boekt in de meerjarenbegroting 2008-2013 €75.000 per jaar als besparingsmogelijkheid in als de sportvelden verder worden geprivatiseerd. Dit bedrag is opgenomen op basis van gegevens van de afdeling Concernstaf, team Financieel beleid.

Ontwikkelingen in de behoefte aan sportaccommodaties

Welke ontwikkelingen zien de betrokkenen met betrekking tot de behoefte aan sportaccommodaties in de toekomst?

Momenteel is er sprake van een hoge bezettingsgraad van de binnensportaccommodaties. Ook de deelname aan sport is stabiel. In de toekomst verwacht men dat dit aantal op peil zal blijven door meer sporten door ouderen.

Wel verandert de behoefte aan accommodaties. Men voorziet meer behoefte aan multifunctionele accommodaties, in combinatie met individuele sporten zoals hardlopen, skeeleren e.d.. De teamsporten in de kleinere kernen komen daarmee wellicht onder druk te staan. Verder ontstaat er behoefte aan kunstgras. Deze behoefte is niet zozeer uit ruimtebesparing, maar vanwege bespeelbaarheid het hele jaar door.

Een ander probleem dat te verwachten is, is de beschikbaarheid van vrijwilligers. Het beheer van gebouwen en velden is een arbeidsintensieve klus. Het lijkt steeds lastiger daar vrijwilligers voor te vinden.

Een belangrijk knelpunt dat in de gesprekken steeds weerkeert is de beperkte ambtelijke capaciteit om alle ontwikkelingen te kunnen faciliteren. Dit is volgens de wethouder deels aan onderbezetting te wijten, deels aan het feit dat het sportbeleid nu ontwikkeld wordt.

2.3 Samenvattend

Het beleid van de gemeente Coevorden en de rechtsvoorgangers is al geruime tijd voor 1998 gericht geweest op privatisering van sportaccommodaties. Redenen daarvoor van de verschillende gemeenten voor de herindeling zijn niet onderzocht. Vanaf 1998 zijn de redenen zowel van financiële aard, de gemeente ziet deze overdracht als bezuinigingsmaatregel, als van een veranderende rolopvatting van de overheid. Dit komt tot uiting in samenwerking bij de (her)bouw of renovatie van accommodaties en in overdracht van beheer en exploitatie naar verenigingen of andere sportaanbieders.

Sinds 1998 is er nog geen integrale visie vastgesteld op sportaccommodaties en er zijn geen regels vastgelegd voor privatiseringen.

Steeds duidelijker klinkt echter door dat met privatisering wel een zware last gelegd wordt op de verenigingen. In 1999 wordt dit probleem al geconstateerd, vanaf 2004 worden hierdoor twijfels geuit over de verdere privatisering. Er is overigens nog geen actie ondernomen om dit knelpunt aan te pakken.

Deze twijfels leven zowel bij raad als college. Er wordt soms wat tweeslachtig omgegaan met de privatisering, omdat doorklinkt dat dit financieel aantrekkelijk zou kunnen zijn. Er is dan ook al een besparingsbedrag ingeboekt in de meerjarenbegroting.

De laatste ontwikkeling van 2008 legt meer nadruk op multifunctionaliteit van accommodaties en efficiënter grondgebruik.

3 De feitelijke situatie

3.1 Privatiseringen sinds 1998

Sinds 1998 heeft slechts een beperkt aantal privatiseringen plaatsgevonden, beide in 2005.

In feite gaat het alleen om:

- CTC tennis in Coevorden
- Bosbad Noord-Sleen

Daarnaast de situatie van de maneges in Oosterhesselen en Dalerveen geformaliseerd. Bij de maneges in Dalen en Sleen is de situatie gewijzigd.

De situatie met betrekking tot het zwembad Zweeloo is in 2002 gewijzigd. Hieronder wordt op deze privatiseringen en wijzigingen ingegaan.

3.1.1 Coevorder Tennisclub CTC

Situatie

De staat van onderhoud van het gebouw van de tennisclub CTC was slecht en een geheel nieuwe accommodatie zou nodig zijn. Gebouw en grond waren op dat moment in gemeentelijk bezit.

De gemeente heeft in 2005 in overleg met de tennisclub gekozen voor de gehele overdracht van het eigendom van het gebouw 'om niet', en een gemeentelijke bijdrage van € 155.000 in de bouwkosten van een nieuw gebouw. Dit is inmiddels neergezet. De tennisclub trad daarbij op als bouwheer, na goedkeuring van de plannen door B&W. Daarbij is op eigen kosten een extra kantine/bestuurskamer gebouwd. De feitelijke overdracht heeft in 2006 plaats gevonden. Het initiatief om tot deze vorm van privatisering te komen lag bij de gemeente: deze heeft er bij de tennisclub op aangedrongen op deze wijze de nieuwbouw te realiseren.

Afspraken en kostenverdeling in het contract vastgelegd

- De tennisclub is eigenaar van het gebouw en heeft de onderliggende grond in erfpacht gekregen voor 30 jaar
- De banen blijven in eigendom en onderhoud van de gemeente.
- Kosten erfpacht (€ 200,- per jaar) zijn voor de tennisclub
- Alle verdere kosten voor exploitatie en beheer, zoals verzekering, OZB en kosten voor nutsaansluitingen zijn voor rekening van de tennisclub.
- De erfpachter is verplicht de grond en opstallen goed te onderhouden en waar nodig tijdig geheel of gedeeltelijk te vernieuwen (groot onderhoud). Bij niet-nakoming kan de gemeente op kosten van de erfpachter het onderhoud verrichten.

3.1.2 Bosbad Noord-Sleen

Situatie

Bij het openluchtwembad in Noord-Sleen was sprake van achterstallig onderhoud. De opstallen (kleedkamers, opslagruimten, kiosk) waren eigendom van de gemeente, de grond van Staatsbosbeheer. De kiosk is door de gemeente verpacht. De gemeente legde jaarlijks al € 110.000 (situatie 2004) toe op het zwembad en was van mening dat een nieuwe investering niet verantwoord zou zijn.

De Stichting Bosbad Noord-Sleen komt met het voorstel exploitatie en beheer over te nemen, op voorwaarde dat de gemeente de renovatie financiert. Het eigendom van de gebouwen blijft bij de gemeente. Daarmee blijft ook het groot onderhoud voor de gemeente.

Afspraken en kostenverdeling in het contract vastgelegd

- De gemeente betaalt jaarlijks een exploitatiebijdrage (beheersvergoeding) van € 45.600,-
- De gemeente betaalt € 280.000 voor de renovatie
- Exploitatie en beheer worden overgedragen aan de Stichting
- Erfpacht is voor rekening van de gemeente (€ 2.100 p.jr.)
- Belasting en verzekering blijven voor rekening van de gemeente

3.1.3 Overige wijzigingen

Zwembad Zweeloo

In Zweeloo was een geprivatiseerd zwembad, waarbij de uitbater, de houder van de aangrenzende camping, in 2001 failliet ging. De gemeente heeft het bad weer in eigendom genomen en vervolgens overgedragen aan een stichting. Daarbij heeft de gemeente € 334.000 geïnvesteerd voor aankoop, renovatie en uitbreiding van het complex. De jaarlijks beheersvergoeding is toen vastgesteld op € 40.000,-. In 2003 is het bad weer opengesteld.

De camping is inmiddels ook weer open. De stichting huurde toentertijd de campinghouder in als beheerder. Daarbij werd bedongen dat zijn gasten gebruik mogen maken van het bad. Inmiddels is er een opvolger.

Wijzigende verhoudingen met betrekking tot maneges

Bij de maneges in Dalerveen en in Oosterhesselen deed zich de situatie voor dat in de loop der jaren gebruik gemaakt was van gemeentelijke grond, waarvoor nooit iets formeel was geregeld.

De manege in Dalerveen is door de vereniging gebouwd op gemeentelijke grond. Eigendom van de opstallen en het beheer waren en zijn voor de Stidalruiters. Er was een huurovereenkomst voor de grond uit 1978, maar de huur is waarschijnlijk nooit geïnd. De vereniging deed alle onderhoud. Besloten is deze situatie in 2002 te formaliseren, waarbij

de manege huur aan de gemeente is gaan betalen voor het gebruik van de grond. Deze huur bedraagt overigens € 1,- per jaar.

Voor de manege in Oosterhesselen, gebruikt door de Klenckeruiters, is in 2003 door de gemeente € 67.500 ter beschikking gesteld voor nieuwbouw en recht van opstal. De vereniging heeft een binnenmanege gerealiseerd. De vereniging huurt vervolgens de grond en de overige opstallen voor €1,- per jaar. Groot en klein onderhoud zijn voor rekening van de huurder. Daarbij is bedongen dat de gemeente kan schouwen, dat houdt in dat de gemeente kan controleren of dat onderhoud ook daadwerkelijk wordt uitgevoerd en zonodig de vereniging kan aanmanen.

Bij de manege De Nörwiek in Dalen was de grond in erfpacht. In 1999 heeft de gemeente deze grond verkocht aan de Stichting Ruitersportcentrum Dalen voor fl. 50.000,-. De opstallen waren al in eigendom van de exploitant.

Hoewel de transactie rond de manege in Zweeloo, gebruikt door de Alterbargruiters, buiten de onderzoeksperiode valt, is het wellicht goed deze ter vergelijking toe te voegen: In 1997 heeft de toenmalige gemeente het eigendom van roerende goederen en opstallen overgedragen aan de vereniging, waarbij wel voorkeursrecht is gevestigd. Dat wil zeggen dat bij beëindiging van de manageactiviteiten de gemeente weer eigenaar wordt van de opstallen.

Daarbij is een erfpachtovereenkomst aangegaan voor de grond voor € 1 per jaar. De vereniging doet groot en klein onderhoud. De gemeente stelde fl. 32.582 ter beschikking als afkoopsom voor onderhoud en beheer en geeft jaarlijks een beheersvergoeding. In 2007 bedroeg deze € 6.756.

Samenvattend kan worden gezegd, dat er ondanks de voornemens om te privatiseren, maar twee 'echte' privatiseringen plaats hebben gevonden sinds 1998. Daarbij is op basis van de situatie die zich voordeed gekozen voor verschillende vormen van privatisering en onderlinge verdeling van verantwoordelijkheden.

Op het moment van deze privatiseringen gold dat er alleen tot privatisering zou worden overgegaan als er sprake zou zijn van initiatief van onderop en er een win-win-situatie was. Bij de tennisclub was niet echt sprake van 'van onderop': de gemeente nam het initiatief. Bij het bosbad Noord-Sleen waren het juist de bewoners die het bad open wilde houden en daardoor bereid waren als exploitant op te treden.

3.2 De omgang met geprivatiseerde accommodaties

In de aanloop naar de gemeentelijke herindeling van 1998, waarbij vijf gemeenten werden samengevoegd, heeft een flink aantal privatiseringen plaatsgevonden. Dit is op verschillende manieren gebeurd. Niet alleen was de mate van financiële ondersteuning verschillend, ook de gekozen juridische constructies lopen uiteen.

Diverse vormen van afspraken doen zich voor:

- de gehele accommodatie wordt verkocht aan een private, meestal niet commerciële partij, al dan niet met aanvullende afspraken
- de gemeente blijft eigenaar van de grond, de vereniging of stichting wordt eigenaar van de opstal (kantine, kleedkamers e.d.)
- de gemeente blijft eigenaar van de gehele accommodatie, maar exploitatie en beheer worden overgedragen aan de vereniging of stichting
- uitsluitend de exploitatie van de kantine wordt aan de vereniging overgedragen

Deze diversiteit aan vormen levert een nog grotere diversiteit aan afspraken tussen gemeente en de andere partij op. Afspraken worden gemaakt met betrekking tot de kosten van groot onderhoud, dagelijks onderhoud, exploitatie en beheer, erfpacht, OZB en verzekering.

Waar de gemeente eigenaar van de gebouwen blijft, zijn groot onderhoud, OZB, erfpacht en verzekering in het algemeen voor rekening van de gemeente.

Alle afspraken worden gemaakt op basis van de financiële situatie van de vereniging waar het om gaat en de staat van onderhoud van de gebouwen. Er wordt geen verdere risicoanalyse gemaakt bij de privatiseringen.

Voor zover is na te gaan, zijn de privatiseringen van vóór 1998 veelal gepaard gegaan met een afkopsom of extra investering voor het groot onderhoud ten tijde van de overdracht. Wat de financiële tegemoetkoming betreft, is er een verschil tussen de voormalige gemeenten te constateren. Zo bestaat de indruk dat bijvoorbeeld de gemeente Zweeloo ruimhartig is geweest, de gemeente Oosterhesselen eveneens maar wel met strakke afspraken, en dat de gemeente Coevorden financieel niet royaal is geweest.

Dit leidt ertoe dat verenigingen die niet zo royaal zijn bedeed, vaker in de problemen komen met groot onderhoud en dan toch bij de gemeente aankloppen voor ondersteuning.

Naar verwachting zal dat ook gebeuren met het zwembad Zwinderen dat is geprivatiseerd voor een looptijd van 15 jaar. Die overeenkomst tussen gemeente en exploitant loopt volgend jaar af. Er is groot onderhoud aan de verwarmingsketel en de technische installaties nodig. De exploiterende vereniging wil alleen de overeenkomst verlengen als de gemeente Coevorden dit groot onderhoud betaalt.

Voor incidentele onderhoudsknelpunten bij accommodaties in het algemeen, dus ook de welzijns-, cultuur- en kunstaccommodaties, is er de begrotingspost Accommodatiebeleid, die in 2007 € 119.517 bedroeg. Daarvan werd in 2007 een bedrag van € 57.255 uitgegeven aan sportaccommodaties.²

Ook wordt er nog incidenteel geld beschikbaar gesteld voor knelpunten tijdens het begrotingsjaar in de bestuursrapportages (berap's).

² Het gaat om € 13.355 ten behoeve van de Swaneburg, € 35.000 eenmalige subsidie aan zwembad Zweeloo en eenmalig € 9.000 aan de Trialclub Zuidoost Drenthe, die verder geen subsidierelatie met de gemeente heeft.

Een aparte situatie is de Swaneburg. Hier is sprake van overdracht in 1997 aan een commerciële partij, waarbij de gemeente wel een maximumtarief voor huurders heeft bedongen. Om de verenigingen tegemoet te komen die op de Swaneburg zijn aangewezen, wordt compensatie verstrekt. Ook reserveert de gemeente jaarlijks geld voor groot onderhoud (jaarlijks fl 90.000 voor het zwembad en fl 25.000 voor de sporthal; prijsniveau 1997).

Overigens heeft de exploitant van de Swaneburg zich nu teruggetrokken en heeft de gemeente het dagelijks beheer overgenomen. Wat de situatie rond de Swaneburg betreft is in elk geval duidelijk dat afspraken, die de gemeente sturingsmogelijkheden zouden geven, zoals het overleggen van jaarstukken, niet nagekomen zijn. De gemeente heeft deze afspraken ook onvoldoende gehandhaafd.

In het beleid zien we, zoals in het vorige hoofdstuk beschreven, een terughoudendheid met betrekking tot privatisering. De lijn van het huidige college is: alleen van onderop. Dat wordt ook in de praktijk uitgevoerd, er wordt niet actief geworven onder clubs en verenigingen om tot overdracht van verantwoordelijkheden te komen. Dit komt enerzijds doordat het college verdere privatisering eerst wil onderzoeken, zoals aangegeven in het collegeprogram. Een andere, praktische reden is de beperkte ambtelijke capaciteit. Maatwerk vraagt veel tijdsinvestering van de gemeente.

Het college realiseert zich dat privatisering in eerste instantie geld kost. Als er niet voldoende 'bruidsschat' meegegeven wordt, zal een vereniging het groot onderhoud op termijn niet kunnen dragen en komt men toch weer terug bij de gemeente. Dat staat op gespannen voet met de raadsuitspraak dat nieuwe ontwikkelingen in het sportbeleid budgettair neutraal moet worden uitgevoerd (Startnotitie Naar een interactieve beleidsontwikkeling sport van 2007) en met het bezuinigingsbedrag dat in de meerjarenbegroting is opgenomen. Er is nu al sprake van achterstallig onderhoud, zodat ook zonder privatiseringen deze doelstelling moeilijk haalbaar zal zijn.

Het college staat niet afwijzend tegenover overname door commerciële partijen. Wel is duidelijk dat uit de gang van zaken rond de Swaneburg geleerd kan worden. Momenteel zijn er overigens geen belangstellenden.

Het is wel de bedoeling een toetsingskader voor privatiseringen te ontwikkelen, als besloten wordt verder door te gaan met privatiseringen. Hierin moeten dan richtlijnen voor afspraken worden vastgelegd, zodat afspraken niet meer adhoc worden gemaakt.

Wat uit de gesprekken naar voren komt, is het feit dat zowel raad als college zich verantwoordelijk blijven voelen voor een goed aanbod aan sportaccommodaties. Ook in het geval van private voorzieningen is het politiek gezien moeilijk het risico volledig bij de exploitant te leggen. Zo zal er bijvoorbeeld samen met een zwembadexploitant gekeken worden naar een oplossing om het bad zo snel mogelijk weer open te stellen als er een pomp kapot gaat. Deze situatie deed zich onlangs voor bij het zwembad in Zweeloo. Formeel is de gemeente niet verantwoordelijk voor het repareren van een kapotte pomp,

maar als uit boekenonderzoek blijkt dat de exploitant geen geld heeft, springt de gemeente in.

Samenvattend

In de praktijk wordt er dus nogal op adhoc basis omgegaan met privatisering en met de geprivatiseerde accommodaties. Verenigingen worden niet actief benaderd met de vraag of zij voor privatisering voelen. Ook als in het verleden duidelijke afspraken zijn gemaakt over de verantwoordelijkheidverdeling voor onderhoud, blijkt in de praktijk dat de gemeente nogal eens inspringt als er problemen zijn. Het openhouden van sportaccommodaties lijkt daarmee de hoofddoelstelling van het beleid.

4 De onderzoeksvragen beantwoord

4.1 De onderzoeksvragen

In deze eerste fase van het onderzoek dienden de volgende vragen beantwoord te worden:

- 1 Welke accommodaties zijn in de periode 1998-2008 geprivatiseerd?
- 2 Wat waren daarbij de uitgangspunten en doelstellingen?
- 3 Hoe zijn deze doelstellingen juridisch, organisatorisch en financieel vormgegeven

1. Welke accommodaties zijn in de periode 1998-2008 geprivatiseerd?

Het aantal accommodaties dat sinds 1998 is geprivatiseerd is beperkt. Echte privatiseringen zijn het gebouw van de tennisclub CTC en het Bosbad Noord-Sleen. Daarnaast is de juridische verhouding tussen gemeenten en exploitant van een drietal maneges geformaliseerd en is het zwembad in Zweeloo door de gemeente teruggekocht om het daarna opnieuw aan een andere partij over te dragen.

2. Wat waren bij die privatiseringen de uitgangspunten en doelstellingen?

Als het beleid van de periode 1998-2008 wordt geanalyseerd, blijkt dat de gemeente Coevorden op papier steeds voorstander was van privatisering van sportaccommodaties onder een aantal wisselende voorwaarden. In de beleidsstukken wordt momenteel nog steeds verdere privatisering van sportaccommodaties overwogen. Uitgangspunt daarvoor is enerzijds dat de verantwoordelijkheid tussen de gemeente en verenigingen daardoor beter is verdeeld: verenigingen behoren zelf medeverantwoordelijk te zijn voor de voorziening. Anderzijds wordt ook steeds het financiële uitgangspunt nader uitgewerkt: men gaat er van uit dat geprivatiseerde voorzieningen goedkoper zijn voor de gemeente.

Wel is opvallend dat de gemeente Coevorden bij privatisering regelmatig, zelfs in een en dezelfde nota, op twee gedachten hinkt. Enerzijds is er steeds meer terughoudendheid, vooral omdat de privatiseringen veel beslag leggen op vrijwilligers. Ook wordt steeds duidelijker dat geprivatiseerde accommodaties in de praktijk ook nog geld kunnen kosten, ook al is afgesproken dat bepaalde kosten voor rekening van de exploitant zouden moeten zijn. Raad en college laten verenigingen niet in de kou staan als de nood aan de man komt.

Anderzijds blijft de officiële lijn dat privatisering wordt voortgezet. Daar wordt in de financiën rekening mee gehouden. Sinds 2004 wordt daarbij als voorwaarde gesteld dat privatiseringen van onderop, door de verenigingen zelf, gewenst moeten worden.

3. Hoe zijn deze doelstellingen juridisch, organisatorisch en financieel vormgegeven?

Er is in de gemeente Coevorden geen sprake van integraal accommodatiebeleid. Er is geen consistente lijn als het gaat om privatiseringen. Per accommodatie en vereniging wordt een aparte aanpak 'op maat' ontwikkeld. Er is geen vast stramien op welke wijze

kosten en verantwoordelijkheden worden verdeeld, dit hangt af van factoren als de mate van achterstallig onderhoud, de draagkracht van de vereniging en dergelijke. Dit leidt tot een veelheid van constructies, waardoor uit de aard der zaak het risico dat de gemeente, de vereniging of de exploitant op zich neemt, uiteen loopt.

Er worden uiteenlopende afspraken gemaakt over:

- Eigendom van de grond en de opstallen:
Meestal wordt grond in erfpacht uitgegeven met recht van opstal, maar soms blijft de gemeente eigenaar en verhuurt grond en/of opstallen.
- Exploitatie en beheer:
Meestal geeft de gemeente een jaarlijkse beheersvergoeding, waarbij exploitatie en beheer, dat wil zeggen klein onderhoud, voor rekening van de vereniging zijn.
- Groot onderhoud:
In de meeste gevallen blijft groot onderhoud voor rekening van de gemeente. Waar het eigendom is overgedragen is de exploitant daarvoor verantwoordelijk, al heeft dan meestal eerst een gemeentelijke investering in achterstallig onderhoud of nieuwbouw plaatsgevonden.

In de praktijk is men erg terughoudend met privatisering en wordt pas op de plaats gemaakt. Het huidige college wil eerst onderzoek doen naar de wijze waarop privatiseringen in de toekomst plaats moeten vinden.

De doelstelling dat privatiseringen van onderop plaats moeten vinden is bij CTC niet gehanteerd: hier heeft de gemeente de vereniging geen keuze gelaten.

In deze fase van het onderzoek is nog geen analyse gemaakt van de kosten en baten van de privatiseringen. Wel is duidelijk dat daarbij regelmatig wordt afgeweken van de contractueel vastgelegde verantwoordelijkheidsverdeling: de gemeente is geneigd op verzoeken tot bijdragen in groot onderhoud in te gaan, ook al is dit formeel niet haar verantwoordelijkheid.

Overzicht gemeentelijke, geprivatiseerde en geheel private sportaccommodaties

	Verenigingen	Eigenaar/ constructie grond	Eigenaar/ constructie opstallen	Beheer velden	Jaar van privatisering velden+ kosten	Beheer opstallen	Jaar van privatisering gebouwen + kosten	Gemeente betaalt:	Beheersvergoeding (bedragen uit Jaarrekening 2007)
Coevorden									
Sportpark de Pampert	CVV Germanicus	Gemeente	Erfpacht met recht van opstallen voor kantine en kleedkamers. Tribune en talud: huur	Gemeente	--	Vereniging	1997 fl. 500.000 kleedkamers en berging + lening van fl. 160.000	Beheersvergoed ing, Groot onderhoud, verzekering, dijk/polderlasten, Canon	€ 11.161 (totaal de Pampert)
	Korvesta	Gemeente	Erfpacht met recht van opstal	Gemeente	--	Vereniging	1997 fl. 125.000 voor kleedkamers en berging	Beheersvergoed ing, Groot onderhoud, verzekering, dijk/polderlasten, Canon	
	MHCC	Gemeente	Erfpacht met recht van opstal	Gemeente	--	Vereniging	1997 fl. 125.000 voor kleedkamers en berging	Beheersvergoed ing, Groot onderhoud, verzekering, dijk/polderlasten, Canon	
	CTC tennis	Gemeente	Erfpacht met recht van opstal	Gemeente	--	Vereniging	2005 € 155.000 voor nieuwbouw	-	-
Sportpark Klinkenvlier	v.v. Raptim	Gemeente	Recht van opstal	Gemeente	--	Vereniging	1983/94 geen bijdrage of 400.000 (is niet duidelijk)	Beheersvergoed ing, Groot onderhoud, verzekering, dijk/polderlasten	€ 11.616 (totaal de Klinkenvlier)

	Verenigingen	Eigenaar/ constructie grond	Eigenaar/ constructie opstallen	Beheer velden	Jaar van privatisering velden+ kosten	Beheer opstallen	Jaar van privatisering gebouwen + kosten	Gemeente betaalt:	Beheersvergoeding (bedragen uit Jaarrekening 2007)
	CSVC voetbal	Gemeente	Recht van opstal	Gemeente	--	Vereniging	1994 geen bijdrage of 200.000 (is niet duidelijk) In 1997 alsnog fl. 130.000 nieuwbouw kleedkamers 1999: lening van fl 150.000	Beheer opstallen: Groot onderhoud, verzekering, dijk/polderlasten	
	Hou Streek ijsclub	Gemeente – huur (inning opgeschort van 2000 tot 2006, na 2006 niet betaald)	Opstallen door vereniging gerealiseerd - geen erfpacht en/of recht van opstal	Gemeente		Vereniging			-
	Postduivenvereniging	Erfpacht	Opstallen door vereniging gerealiseerd	Nvt		vereniging			
	Jeu de boulesvereniging Coevorden	Gemeente – huur	Banen en opstallen door vereniging gerealiseerd – geen erfpacht en/of recht van opstal	Vereniging	nvt	Vereniging	nvt	-	-
Mondriaanhal	Turnvereniging TVC	Gemeente	Vereniging recht van opstal	Nvt	--	Vereniging	1991 fl. 30.000 voor gymtoestellen in 2000 alsnog fl 85.000 voor de gymvloer	Beheersvergoeding, Groot onderhoud, bijdrage in gymtoestellen, verzekering, dijk/polderlasten	€ 10.426
Drostenhal	Sporthal	Gemeente	Kantine verpacht						
	Speelveld	Gemeente							
Parkschool	Gymzaal	Gemeente							
Wilhelmina- school	Gymzaal	Gemeente							

	Verenigingen	Eigenaar/ constructie grond	Eigenaar/ constructie opstallen	Beheer velden	Jaar van privatisering velden+ kosten	Beheer opstallen	Jaar van privatisering gebouwen + kosten	Gemeente betaalt:	Beheersvergoeding (bedragen uit Jaarrekening 2007)
De Swaneburg	Sporthal	Gemeente (sinds 15-4- 2008)	gemeente	nvt			1997 compensatie voor verenigingen	Groot onderhoud, beheersvergoedi ng, canon	fl. 47.000 (in 1997),
	Zwembad (zie onder)								
Geheel privaat	Racket- en bowlinghal Klinkenvlier								
	Fitsports, fitness								
	Slenderline, fitness								
	Sportschool Kokoro, fitness								
	Manege								
	Schietsportaccommodatie								
De Nieuwe Veste gymzaal									
Steenwijksmoer									
	v.v. Protos	Gemeente	Eigendom stg. Dorpshuis	Gemeente		Stichting Dorpshuis		Exploitatiebijdra ge aan dorpshuis/ Groot onderhoud	Geen onderverdeling
	TVS tennis	Gemeente	Huur, opstallen door huurder geplaatst, niet formeel geregeld	Gemeente		Vereniging			
Dorpshuis de Schalm	Gymzaal (Protos, SVS, div)	Stichting Dorpshuis				Stichting Dorpshuis			€ 27.051
Geheel privaat	IJsbaan								
Dalen									
Sporthal 't Grootveld		Gemeente	Gemeente			Gemeente			

	Verenigingen	Eigenaar/ constructie grond	Eigenaar/ constructie opstallen	Beheer velden	Jaar van privatisering velden+ kosten	Beheer opstallen	Jaar van privatisering gebouwen + kosten	Gemeente betaalt:	Beheersvergoeding (bedragen uit Jaarrekening 2007)
Sportpark 't Grootveld	LTC Dalen	Grond onder gebouw: Erfpacht Banen: gemeente	Recht van opstal	Gemeente		Vereniging			
	IJsvereniging Dalen	Gemeente	zie LTC Dalen	Gemeente		Vereniging			
	Stg. HaVoVo		Exploitatie kantine voetbal, volleybal en handbal	nvt		gemeente			
	v.v. Dalen	Gemeente	Gemeente	Gemeente		Gemeente			
	Grootveldruiters (manege de Nörwiek)	Vereniging	Vereniging	Vereniging		Vereniging		-	
Dalerveen									
	DSC'65	Erfpacht	Recht van opstallen	Vereniging		Vereniging	1997/98	Beheersvergoeding, belasting, verzekering	€ 16.597
	Stidalruiters	Gemeente, huur	Vereniging	Vereniging		Vereniging		-	
Geheel privaat	Ijsbaan ijsclub Steeds vooruit								
Dalerpeel									
	NKVV	Gemeente	Kleedkamers van gemeente en kantine van vereniging	Gemeente		Gem/ Ver.			-
	De Roppers	Gemeente		Gemeente		Gem./ ver.			-
MFA Dalerpeel	Gymzaal	Gemeente	Stichting	nvt		St. Dorpsh. De Breiberg			
	Ijsbaan			Gemeente					
Oosterhesselen									
	VIOS	Erfpacht	Recht van opstallen	Vereniging	1995/96	Vereniging		Beheersvergoeding, belasting	€ 23.416
	LRP Klenckerruiters	Gemeente, huur	Recht van opstal binnenmanege, huur overige opstallen	Vereniging	1994/94	Vereniging binnen- manege/ gemeente ov	2003 € 67.500 voor nieuwbouw	Verzekering, belasting, onderhoud gem. deel	-

	Verenigingen	Eigenaar/ constructie grond	Eigenaar/ constructie opstallen	Beheer velden	Jaar van privatisering velden+ kosten	Beheer opstallen	Jaar van privatisering gebouwen + kosten	Gemeente betaalt:	Beheersvergoeding (bedragen uit Jaarrekening 2007)
Sporthal De Goorn		Gemeente	Kantine in beheer stichting						
Tennisvelden	De Havezathe	Gemeente (erfpacht)		Vereniging	1993/1994				
Geheel privaat	Tennishal Bantinghof								
	IJsbaan								
	Fitnessschool								
Geesbrug									
	VCG	Erfpacht	Recht van opstal	Vereniging		Vereniging		Beheersvergoeding, belasting	€ 17.879
Dorpshuis de Tiphof	Gymzaal	Stichting	Stichting	Nvt	--	Stichting Dorpshuis De Tiphof			
Sleen									
	v.v. Sleen	Gemeente	Recht van opstal kantine/bestuurskamer. Kleedkamers van gemeente	Gemeente		Ver./gem.			-
	LTC Sleen	Erfpacht	Recht van opstallen	Vereniging		Vereniging		-	-
Sporthal Broekveld		Gemeente		Nvt		Gemeente			
Geheel privaat	IJsbaan								
	Fitnessschool								
	Manege (tijdelijk eigendom gemeente)								
Schoonoord									
	KSC	Gemeente	Gemeente, huurovereenkomst	Gemeente		Gemeente			-
	SDO korfbal	Gemeente	Erfpacht opstallen	Gemeente		Vereniging		Beheersvergoeding, Canon	€ 2.722
	SDO tennis	Gemeente	Onbekend / niet formeel geregeld	Vereniging		Vereniging			-
	Jeu de boules- vereniging Mr. Runsink Stee	Gemeente	Nvt	vereniging		Dorpshuis			

	Verenigingen	Eigenaar/ constructie grond	Eigenaar/ constructie opstallen	Beheer velden	Jaar van privatisering velden+ kosten	Beheer opstallen	Jaar van privatisering gebouwen + kosten	Gemeente betaalt:	Beheersvergoeding (bedragen uit Jaarrekening 2007)
Dorpshuis Schoonoord	schietbaan	Gemeente	Gemeente			Gemeente			
Sporthal Schoonoord		Gemeente	Gemeente	nvt		Gemeente			
Geheel privaat	IJsbaan								
't Haantje									
	v.v. THEO	Gemeente	stg. Dorpshuis	Gemeente		stg. Dorpshuis		Bijdrage in groot onderhoud dorpshuis.	Geen onderverdeling
Noord-Sleen									
Geheel privaat	Schietsport: café restaurant Wielens								
Wachtum									
	V.v. Dalen	Gemeente	Eigendom stg. Dorpshuis de Kom	Gemeente		Dorpshuis		Beheersvergoed ing, aan dorpshuis/ Groot onderhoud	Geen onderverdeling
Geheel privaat	IJsbaan								
Zweeloo									
Sportpark Het Alterbarg	Vv ZBC/ SC Zweeloo	Erfpacht	Recht van opstallen	Stg. beheer voetbal- club Zweeloo		Stg.	1995/97	Beheersvergoed ing	€ 50.456
	LTC	Erfpacht	Recht van opstallen	Vereniging		Vereniging	1995/97	Beheers- vergoeding	€ 7.528
	Alterbargruiters	Erfpacht	Recht van opstallen	Vereniging		Vereniging	1997 fl. 32.582 afkoopsom voor onderhoud	Beheers- vergoeding	€ 6.756

	Verenigingen	Eigenaar/ constructie grond	Eigenaar/ constructie opstallen	Beheer velden	Jaar van privatisering velden+ kosten	Beheer opstallen	Jaar van privatisering gebouwen + kosten	Gemeente betaalt:	Beheersvergoeding (bedragen uit Jaarrekening 2007)
Aalden									
MFA De Aelder Meent	Gymzaal	Gemeente		Nvt		Gemeente			
Geheel privaat	Golfbaan Gelpenberg Golfbaan Landal								
Wezuperbrug									
Geheel privaat	Kunstskeibaan "t Kuierpadtien IJsbaan								
Ermerzand									
Geheel privaat	Zwembad								
Benneveld									
Geheel privaat	IJsbaan								
Meppen									
Geheel privaat	IJsbaan Zwembad bij camping								
Diphoorn									
Geheel privaat	Trialbaan								
	Verenigingen	Eigenaar/ constructie grond	Eigenaar/ constructie opstallen	Beheer velden	Jaar van privatisering velden + kosten	Beheer opstallen	Jaar van privatisering gebouwen + kosten	Gemeente betaalt:	Beheersvergoeding (bedragen uit Jaarrekening 2007)
1. Noord- Sleen	Stg. Bosbad Noord- Sleen	Staatsbosbe- heer/ erfpacht	Gemeente	Stichting		Stichting	2005 € 280.000 voor renovatie	Beheersvergoed- ing, verzekering, erfpacht, OZB	€ 46.124
2. Zwinderen	Stg. Bosbad Zwinderen	Erfpacht	Gemeente	Stichting		Stichting		Beheersvergoed- ing, belasting, erfpacht	€ 44.025

	Verenigingen	Eigenaar/ constructie grond	Eigenaar/ constructie opstallen	Beheer velden	Jaar van privatisering velden+ kosten	Beheer opstallen	Jaar van privatisering gebouwen + kosten	Gemeente betaalt:	Beheersvergoeding (bedragen uit Jaarrekening 2007)
3. Zweeloo	Stg. De Knieplanden	Stichting	Stichting	Stichting		Stichting	2001 € 334.000 voor aankoop, renovatie en uitbreiding	Beheersvergoed ing	€ 42.462
4. Coevorden	De Swaneburg	Gemeente (sinds 15-4- 2008)	gemeente	Nvt		Tijdelijk uitbesteed	1997	Groot onderhoud Beheersvergoed ing, erfpacht- canon	fl. 92.244 in 1997